

Γεωγραφία Στ΄ Δημοτικού

Μαθαίνω για τη Γη

5ος τόμος

Κεφάλαια 39 - 45

**Γ' Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια 2.2.1 /
Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:
«Αναμόρφωση των προγραμμάτων
σπουδών και συγγραφή νέων
εκπαιδευτικών πακέτων»**

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ
Πρόεδρος του Παιδαγωγ. Ινστιτούτου

**Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή νέων
βιβλίων και παραγωγή
υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού
με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το
Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο»**

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Τύπας

Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδ. Ινστιτ.

Αναπληρωτής Επιστημ. Υπεύθ. Έργου
Γεώργιος Οικονόμου

Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδ. Ινστιτ.

**Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από
το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και
25% από εθνικούς πόρους.**

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Κωστής Κουτσόπουλος,

Καθηγητής Ε.Μ.Π.

Μαρία Σωτηράκου, *Εκπαιδευτικός*

Μαρία Τασσόγλου, *Εκπαιδευτικός*

Δημήτριος Ζωγόγιαννης,

Εκπαιδευτικός*

ΚΡΙΤΕΣ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ

Μαρία Σκορδίλη,

Λέκτορας Χαροκόπειου Πανεπ.

Αλεξάνδρα Τραγάκη,

Λέκτορας Χαροκόπειου Πανεπ.

Κωνσταντίνος Μιχαηλίδης,

Εκπαιδευτικός

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Χριστίνα Τάγαρη,

Σκιτσογράφος - Εικονογράφος

** συμμετείχε στη συγγραφή του
πρώτου μέρους (1/3) του διδακτικού
πακέτου*

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Ευφροσύνη Ξίξη, Φιλολόγος

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ

Γεώργιος Σκαλιάπας,

Σύμβουλος του Παιδ. Ινστιτούτου

ΕΞΩΦΥΛΛΟ

Γιώργος Χαρβαλιάς,

Εικαστικός καλλιτέχνης

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

ACCESS ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ Α.Ε.

ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ

ΜΕ ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΟΡΑΣΗ

Ομάδα Εργασίας,

Αποφ. 16158/6-11-06

και 75142/Γ6/11-7-07 ΥΠΕΠΘ

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ,
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

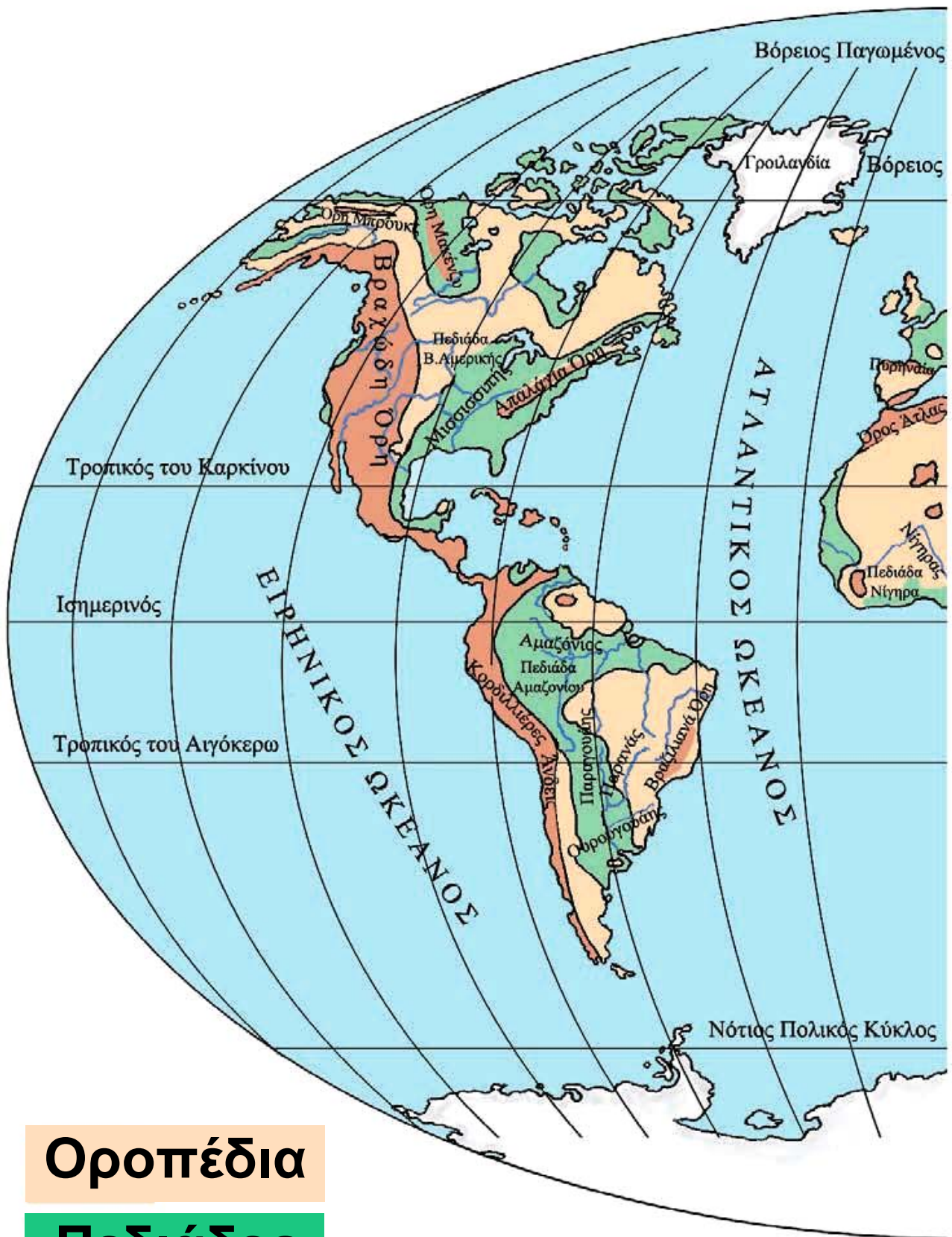
**Κωνσταντίνος Κουτσόπουλος
Μαρία Σωτηράκου
Μαρία Τασσόγλου**

**ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ:
Ελληνικά γράμματα**

**Γεωγραφία Στ' Δημοτικού
Μαθαίνω για τη Γη**

5ος τόμος

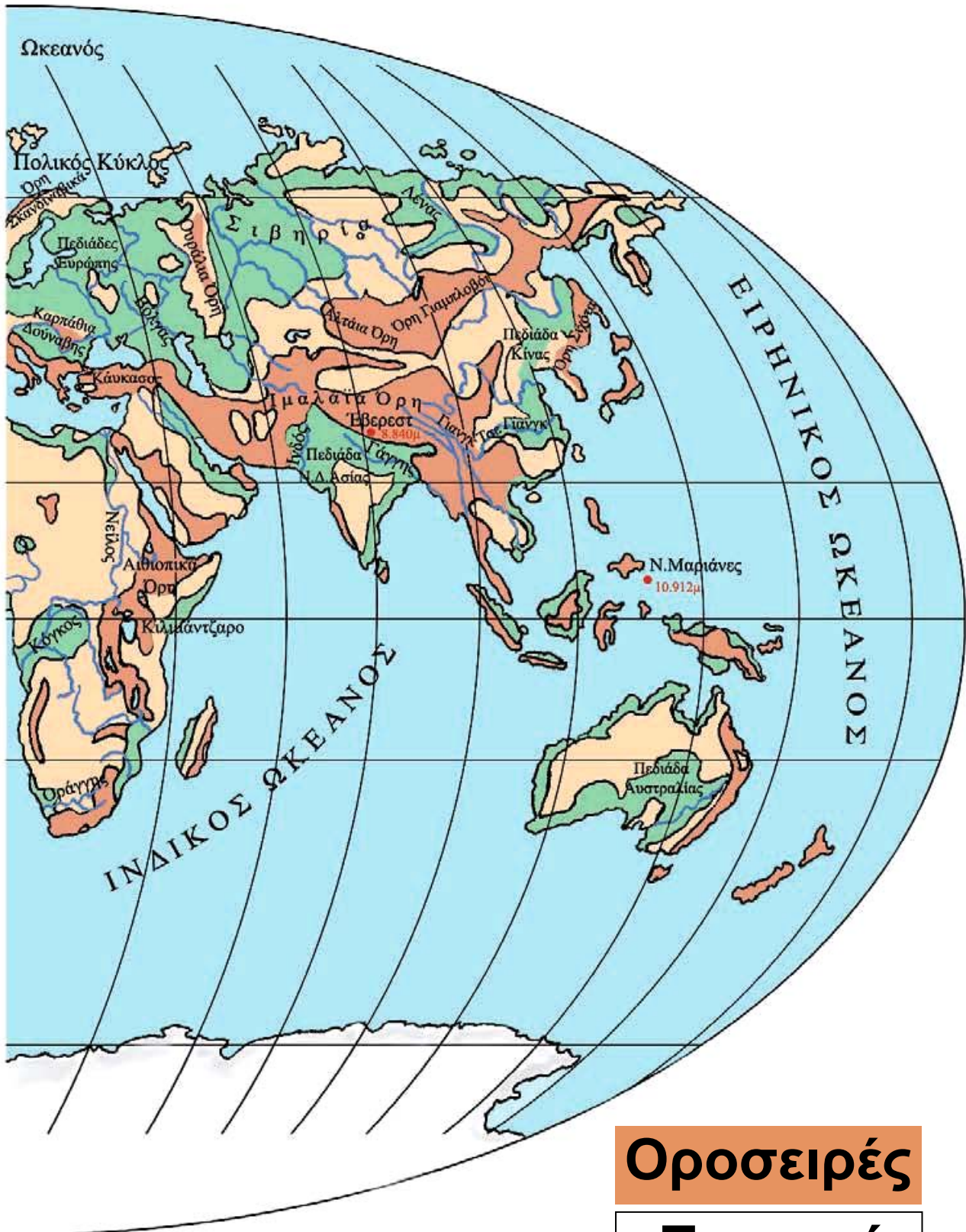
Κεφάλαια 38 - 45

Οροπέδια

Πεδιάδες

Το ανάγλυφο της Γης

Οροσειρές

Ποταμοί

Η ταυτότητα της Βόρειας Αμερικής

ΒΟΡΕΙΑ ΑΜΕΡΙΚΗ

Έκταση: 24.300.000 τετρ. χμ.

Πληθυσμός: 427.000.000 κάτοικοι
(2004)

Θέση: Βρίσκεται μεταξύ $83^{\circ} 10' \text{ B}$
(Βόρειο πλάτος) και $9^{\circ} 25' \text{ B}$ (Βόρειο
πλάτος) και μεταξύ $172,5^{\circ} \Delta$ (Δυτικό
μήκος) και $46^{\circ} 37' \Delta$ (Δυτικό μήκος).
(Περιλαμβάνονται και τα νησιά)

Οριζόντιος διαμελισμός (κυριότερα
ακτογραφικά στοιχεία)

Ωκεανοί - Θάλασσες: Ειρηνικός
Ωκεανός, Ατλαντικός Ωκεανός
(Θάλασσα Λαμπραντόρ και
Καραϊβική), Αρκτικός Ωκεανός
(Θάλασσα Μπωφόρτ και Λίνκολν)

Ακρωτήρια: Μούρισον, Πρίγκιπας της Ουαλίας

Χερσόνησοι: Μπούθια, της Αλάσκας, της Καλιφόρνιας, της Φλόριντας, του Λαμπραντόρ

Κόλποι: Αλάσκας, Καλιφόρνιας, Μεξικού, Χάντσον

Νησιά – Νησιωτικά συμπλέγματα:

Γροιλανδία, Αλεούτιοι νήσοι, Κούβα, Αϊτή, Μεγάλες Αντίλλες, Μικρές Αντίλλες

Κατακόρυφος διαμελισμός

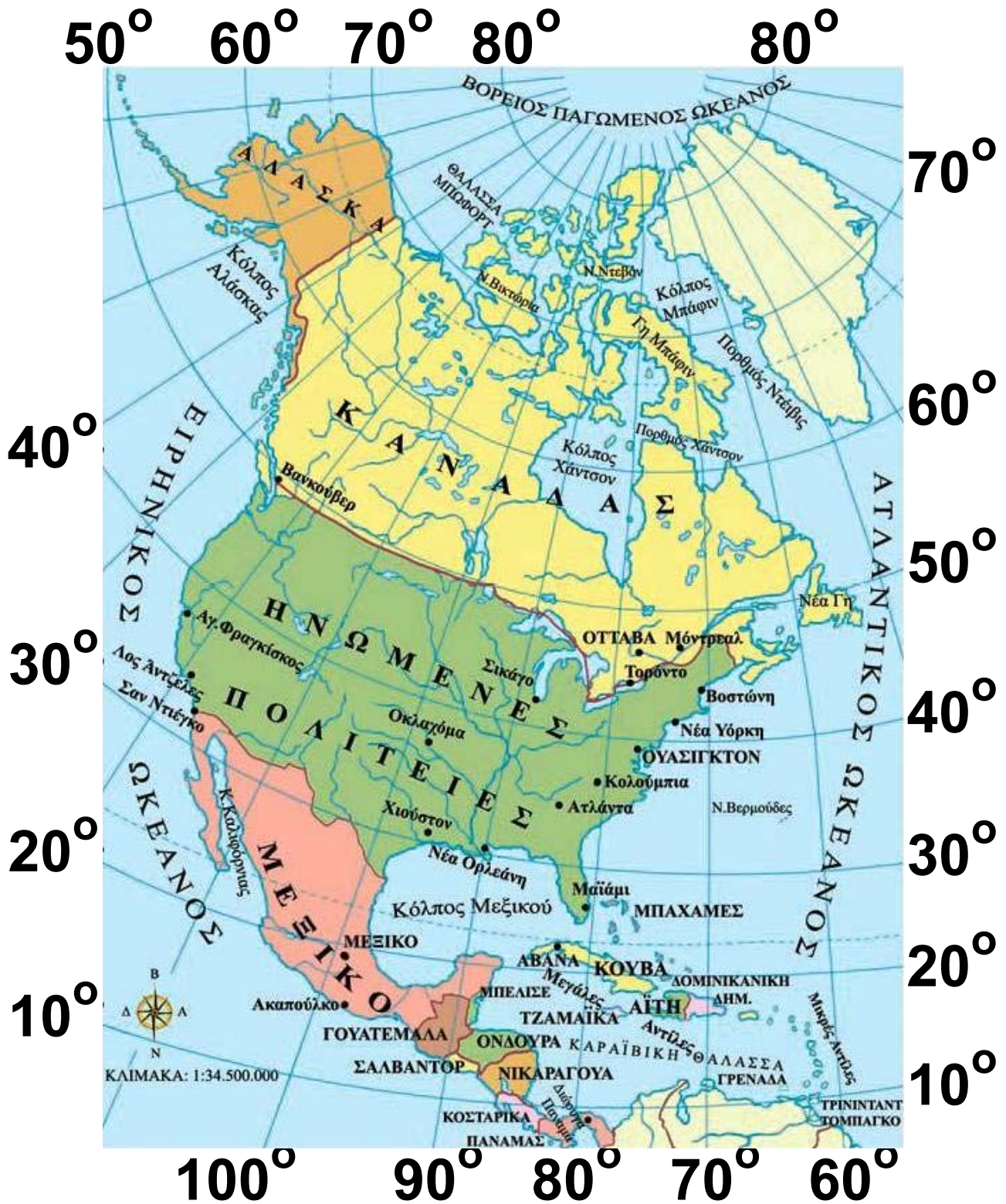
(κυριότερα στοιχεία)

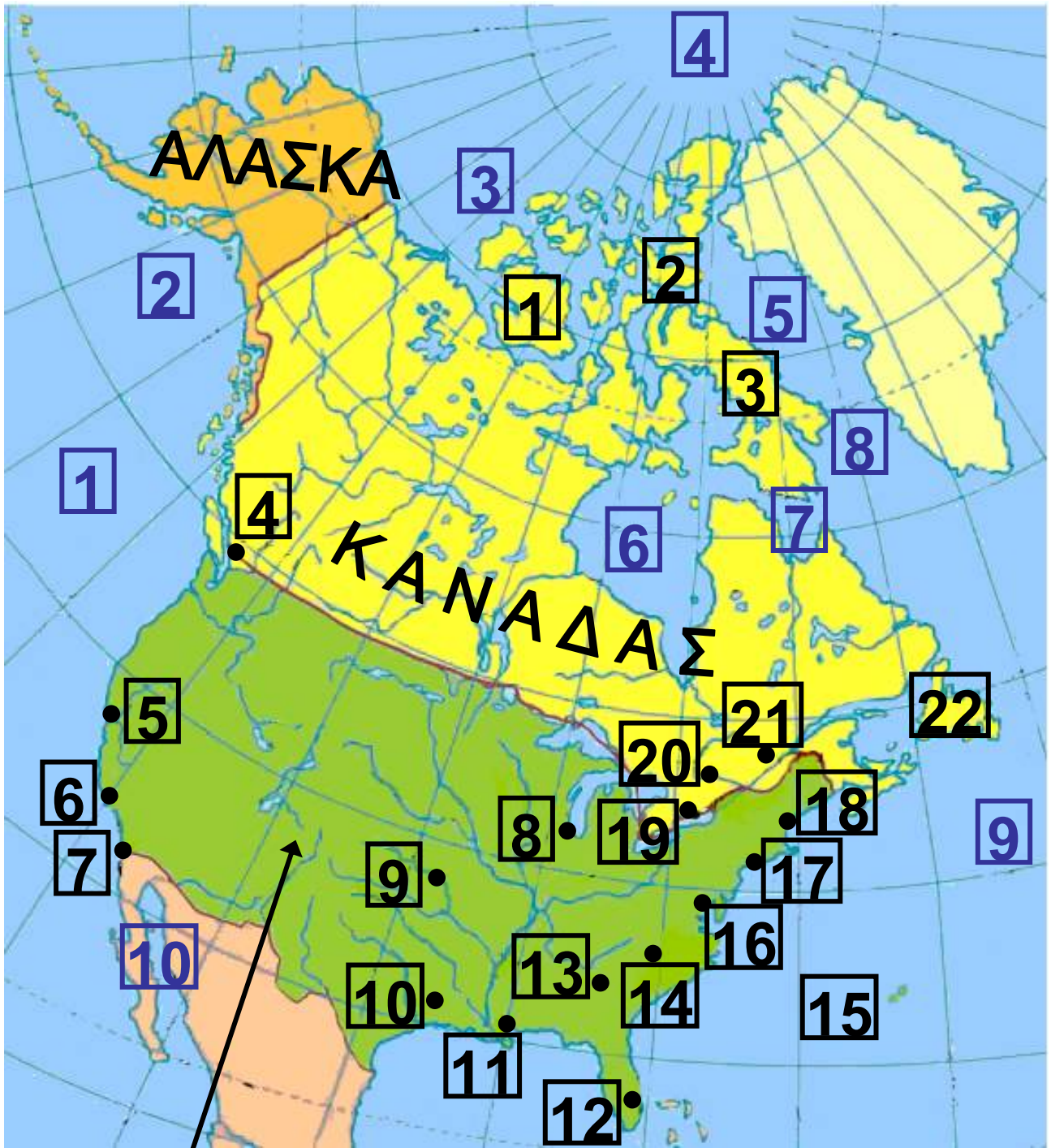
Οροσειρές, όρη: Αλάσκας, Μπρουξ, Βραχώδη, Απαλάχια, Σιέρα Μάδρε, Σιέρα Νεβάδα

Πεδιάδες: Αμερικανική πεδιάδα, Πεδιάδα του Καναδά

Ποταμοί: Μισισιπής, Μισουρί, Μακένζι, Οχάιο, Αρκάνσας, Ρίο Γκράντε, Αγίου Λαυρεντίου

Λίμνες: Μεγάλη Λίμνη Σκλάβων, Μεγάλης Άρκτου, Σουπίριου, Μίτσιγκαν, Χιούρον, Οντάριο

ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ

**Υπόμνημα του χάρτη
της σελίδας 11**

1	Ν. Βικτώρια
2	Ν. Ντεβάν
3	Γη Μπάφιν
4	Βανκούβερ
5	Αγ. Φραγκίσκος
6	Λος Άντζελες
7	Σαν Ντιέγκο
8	Σικάγο
9	Οκλαχόμα
10	Χιούστον
11	Νέα Ορλεάνη
12	Μαϊάμι
13	Ατλάντα
14	Κολούμπια
15	Ν. Βερμούδες
16	ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ
17	Νέα Υόρκη
18	Βοστώνη

19	Τορόντο
20	ΟΤΤΑΒΑ
21	Μόντρεαλ
22	Νέα Γη
1	ΕΙΡΗΝΙΚΟΣ ΩΚΕΑΝΟΣ
2	Κόλπος Αλάσκας
3	ΘΑΛΑΣΣΑ ΜΠΩΦΟΡΤ
4	ΒΟΡΕΙΟΣ ΠΑΓΩΜΕΝΟΣ ΩΚΕΑΝΟΣ
5	Κόλπος Μπάφιν
6	Κόλπος Χάντσον
7	Πορθμός Χάντσον
8	Πορθμός Ντέιβις
9	ΑΤΛΑΝΤΙΚΟΣ ΩΚΕΑΝΟΣ

Υπόμνημα του χάρτη της σελίδας 15

1	Μεξικό	11	ΤΖΑΜΑΪΚΑ
2	Ακαπούλκο	12	Μεγάλες Αντίλες
3	ΓΟΥΑΤΕΜΑΛΑ	13	ΑΒΑΝΑ
4	ΜΠΕΛΙΣΕ	14	ΜΠΑΧΑΜΕΣ
5	ΣΑΛΒΑΝΤΟΡ	15	ΑΪΤΗ
6	ΟΝΔΟΥΡΑ	16	ΔΟΜΙΝΙΚΑΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
7	ΝΙΚΑΡΑΓΟΥΑ	17	Μικρές Αντίλες
8	ΚΟΣΤΑΡΙΚΑ	18	ΓΡΕΝΑΔΑ
9	ΠΑΝΑΜΑΣ	1	ΚΑΡΑΒΑΪΚΗ ΘΑΛΑΣΣΑ
10	Διώρυγα Παναμά		

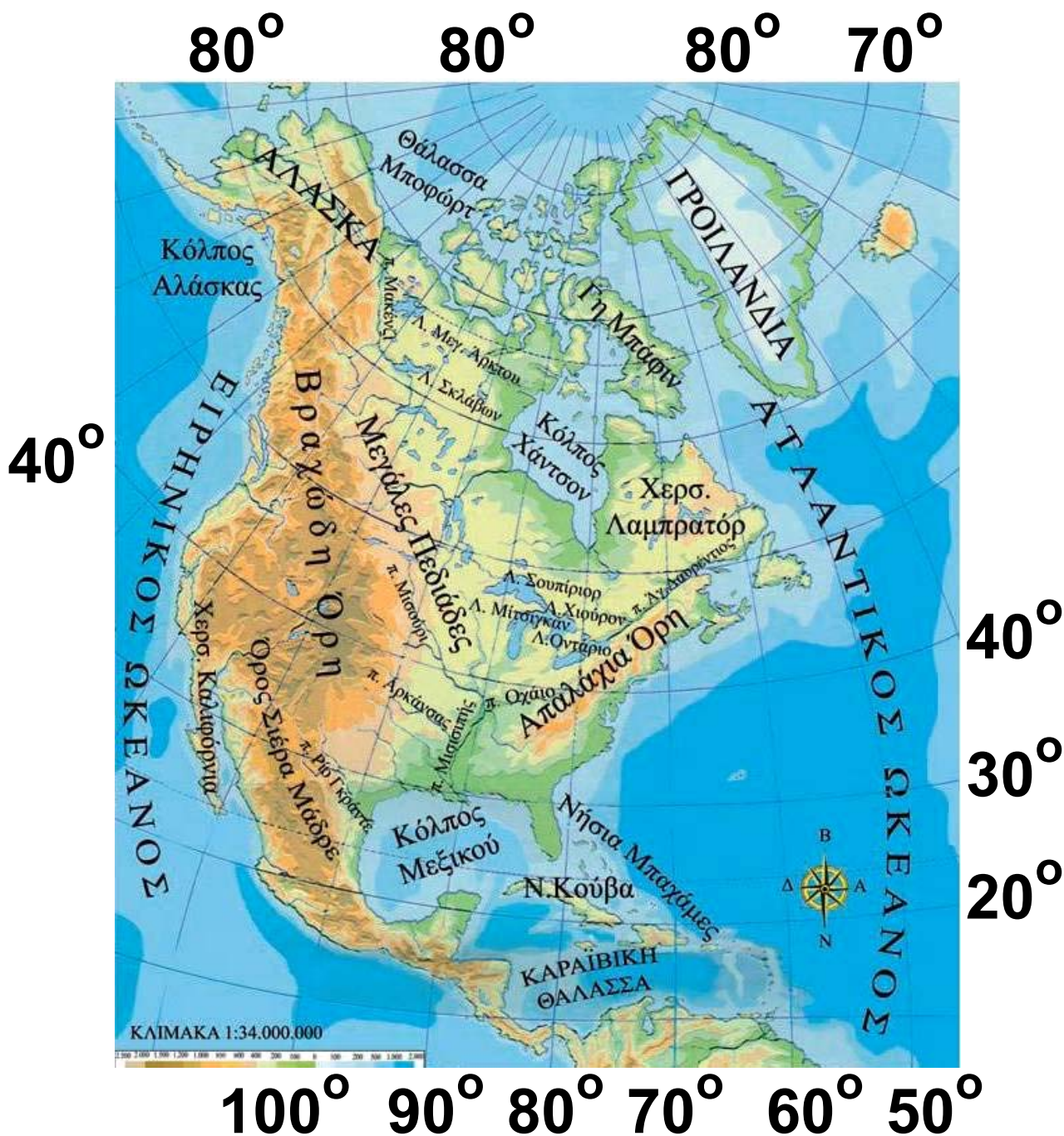

Η θέση και το φυσικό περιβάλλον της Βόρειας Αμερικής

Στο κεφάλαιο αυτό θα μάθετε:

⇒ για τη θέση της Βόρειας Αμερικής στον παγκόσμιο χάρτη

⇒ για τα κυριότερα στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος

Εικόνα 37.1: Γεωμορφολογικός χάρτης της Βόρειας Αμερικής

Υπόμνημα του χάρτη της σελίδας 19

1	ΕΙΡΗΝΙΚΟΣ ΩΚΕΑΝΟΣ
2	π. Μακένζι
3	Λ. Μεγ. Άρκτου
4	Κόλπος Χάντσον
5	ΑΤΛΑΝΤΙΚΟΣ ΩΚΕΑΝΟΣ

Υπόμνημα του χάρτη της σελίδας 21

1	Χερσ. Καλιφόρνια	5	Λ. Μίσιγκαν
2	Όρος Σιέρα Μάδρε	6	Λ. Χιούρον
1	π. Ρίο Γκράντε	7	π. Οχάιο
2	π. Αρκάνσας	8	Λ. Οντάριο
3	π. Μισισιπής	9	π. Αγ. Λαυρέντιος
4	π. Μισούρι		

Παρατηρήστε το χάρτη της Βόρειας Αμερικής και βρείτε σε ποιο ημισφαίριο εκτείνεται και από ποιες θάλασσες βρέχεται.

Η Βόρεια Αμερική εκτείνεται από την αρκτική ζώνη στο Βορρά μέχρι την τροπική ζώνη στο Νότο. Το μεγαλύτερο μέρος της βρίσκεται στην εύκρατη ζώνη. Τα εδάφη που βρίσκονται στην αρκτική ζώνη παρουσιάζουν έντονο διαμελισμό με βαθύτατους κόλπους και πάρα πολλά νησιά, ενώ το νότιο τμήμα της, που πλησιάζει τον Ισημερινό, αποτελεί τη γέφυρα μεταξύ Βόρειας και Νότιας Αμερικής. Στο στενό αυτό τμήμα η διώρυγα του Παναμά συνδέει τον Ατλαντικό με τον Ειρηνικό Ωκεανό.

Η Βόρεια Αμερική συνδέεται με τη Νότια Αμερική με μία λωρίδα ξηράς, η οποία ονομάζεται Κεντρική Αμερική και ανήκει στη Βόρεια Αμερική μαζί με τα νησιά της Καραϊβικής Θάλασσας. Εντοπίστε στο χάρτη

**και ονομάστε τις χώρες της
Κεντρικής Αμερικής και
τις πρωτεύουσές τους.**

**Το έδαφος της Βόρειας Αμερικής
διασχίζεται στα δυτικά από τα Βρα-
χώδη Όρη, τα οποία απλώνονται
από την Αλάσκα μέχρι το Μεξικό.
Παράλληλα προς τις ανατολικές
ακτές εκτείνονται τα Απαλάχια Όρη.
Οι οροσειρές αυτές διαμορφώνουν
μικρές πεδιάδες προς τις ακτές του
Ειρηνικού και του Ατλαντικού Ωκε-
ανού αντίστοιχα. Μεταξύ των δύο
αυτών οροσειρών διαμορφώνονται
δύο πεδιάδες: στο Βορρά η πεδιά-
δα του Καναδά και στο Νότο η Αμε-
ρικανική πεδιάδα που φτάνει μέχρι
τις ακτές του κόλπου του Μεξικού.
Η πεδιάδα αυτή έχει έκταση εκατομ-
μυρίων τετραγωνικών χιλιομέτρων
και είναι η πιο εύφορη μεγάλη πε-**

διάδα του κόσμου. Στα εδάφη της διαμορφώνεται το μεγαλύτερο **ποτάμιο σύστημα** του πλανήτη, το πασίγνωστο δίκτυο Μισούρι – Μισισσιπή.

Εικόνα 39.2:
Δίκτυο
Μισούρι –
Μισισσιπή

Στα σύνορα του Καναδά και των Ηνωμένων Πολιτειών υπάρχει το σύστημα των Μεγάλων Λιμνών, στις οποίες είναι συγκεντρωμένη η μεγαλύτερη ποσότητα γλυκού νερού του πλανήτη μας. Οι γνωστότερες λίμνες είναι η Σουπίριον,

η Μίσιγκαν, η Ήρι και η Οντάριο, οι οποίες έχουν έκταση σχεδόν διπλάσια αυτής της Ελλάδας. Τα νερά της λίμνης Ήρι, όταν εκβάλλουν στη λίμνη Οντάριο, σχηματίζουν τους περίφημους καταρράκτες του Νιαγάρα, που αποτελούν σημαντικό αξιοθέατο του Καναδά.

Το υδρογραφικό δίκτυο της Βόρειας Αμερικής συμπληρώνεται και από τεχνητά κανάλια που ενώνουν τις λίμνες που υπάρχουν στο βόρειο τμήμα της. Οι λίμνες, τα κανάλια και ο ποταμός του Αγίου Λαυρεντίου διαμορφώνουν ένα ιδιαίτερα χρήσιμο πλωτό ποτάμιο σύστημα, που συνδέει το εσωτερικό της ηπείρου με τον Ατλαντικό Ωκεανό.

Ας συζητήσουμε πώς οι κάτοικοι της Βόρειας Αμερικής αύξησαν στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό την

παραγωγικότητα των πλούσιων εδαφών με τη χρήση της τεχνολογίας. Η διαδικασία αυτή έχει προκαλέσει ορισμένα σοβαρά περιβαλλοντικά προβλήματα. Ας τα εντοπίσουμε.

Στο πολικό τμήμα της Βόρειας Αμερικής βρίσκονται τα πλησιέστερα σημεία της ηπείρου με την Ασία και την Ευρώπη. Εντοπίστε τα στο χάρτη και συζητήστε για τις συνθήκες ζωής στις περιοχές αυτές.

Γεωγραφικό γλωσσάριο

Πλωτό ποτάμιο σύστημα:

Ποταμοί που επικοινωνούν μεταξύ τους διαμορφώνοντας έναν υδάτινο δρόμο

Ομαδική δραστηριότητα (προαιρετική)

Ας χωριστούμε σε δύο ομάδες. Κάθε ομάδα θα καταγράψει τους ποταμούς και τις λίμνες της Βόρειας Αμερικής. Κατόπιν ας εντοπίσουμε το ρόλο των ποταμών και των λιμνών στην οικονομική ανάπτυξη της Βόρειας Αμερικής.

Αν θέλεις διάβασε κι αυτό...

***Η ζωή των Εσκιμώων
του Καναδά***

Σήμερα στον Καναδά ζουν περίπου 24 χιλιάδες Εσκιμώοι. Πολλά χρόνια πριν οι Ευρωπαίοι ανακαλύψουν την Αμερική, οι Εσκιμώοι περνώντας τον πορθμό του Μπέρινγκ έφθασαν στον Καναδά από την Ασία. Εξαπλώθη-

καν στις γύρω παράλιες περιοχές και στη συνέχεια έφθασαν στη Γροιλανδία. Η ζωή τους ήταν πολύ δύσκολη, διότι τα πάντα ήταν καλυμμένα από χιόνι και οι θερμοκρασίες πολύ χαμηλές. Η μοναδική ασχολία τους ήταν το ψάρεμα και το κυνήγι. Έτσι εξασφάλιζαν τροφή και ρούχα από τα δέρματα των ζώων.

Τα μέσα, με τα οποία έκαναν τις μετακινήσεις τους, ήταν τα έλκηθρα που τα έσερναν τα σκυλιά τους. Τα σπίτια τους, τα γνωστά μας ιγκλού, τα φτιαγμένα από πάγο, κρατούσαν σε ικανοποιητικά επίπεδα τη θερμοκρασία για να μπορούν να ζουν. Σήμερα ο τρόπος ζωής τους έχει κατά πολύ αλλάξει. Ζουν σε ξύλινα σπίτια, όπου τους παρέχονται όλα

τα απαραίτητα εφόδια, ηλεκτρική ενέργεια, νερό, τηλέφωνο κ.λπ. Οι ίδιοι εργάζονται σε υπηρεσίες και η ζωή τους δεν διαφέρει πολύ από τη ζωή των άλλων ανθρώπων. Σε ορισμένες περιοχές όμως συναντά κανείς και σήμερα Εσκιμώους που ζουν με το κυνήγι και τις παλιές συνήθειες.

Οι συγγραφείς

Οι κάτοικοι της Βόρειας Αμερικής

Στο κεφάλαιο αυτό θα μάθετε:

- ⇒ για τους ιθαγενείς και τους σημερινούς κατοίκους της Βόρειας Αμερικής
- ⇒ για την πολυπολιτισμική κοινωνία της Βόρειας Αμερικής

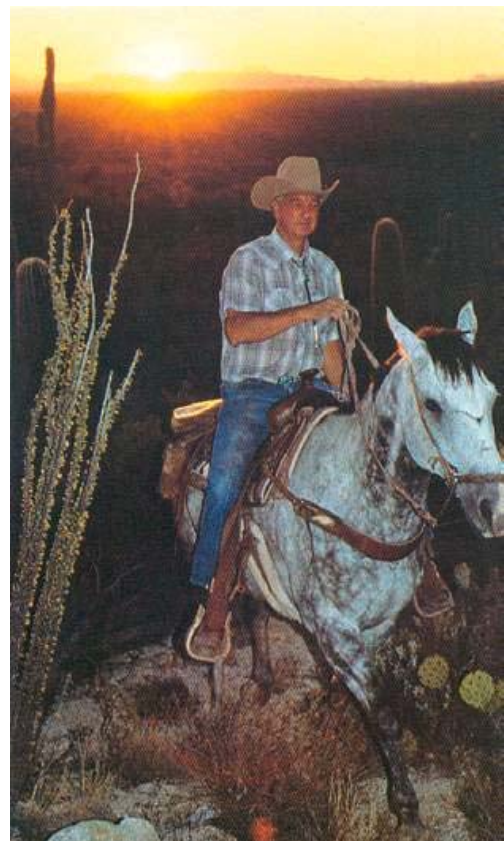
...Αγαπήστε τη Γη μας, καθώς την αγαπήσαμε εμείς και με όλη σας τη δύναμη, με όλη την τρανή μπόρεσή σας, με όλη την καρδιά σας, διατηρήστε τη για τα τέκνα σας

*και αγαπήστε την καθώς ο Θεός
αγαπάει όλους μας...*

**(Λόγια του Σίατλ, αρχηγού μιας
φυλής ινδιάνων, σε γράμμα του
προς τον Πρόεδρο της Αμερικής,
όταν αυτός του ζήτησε τη γη τους)**

***Εικόνα 40.1:
Ινδιάνος των
Πεδιάδων, Ηνω-
μένες Πολιτείες***

***Εικόνα 40.2:
Κτηνοτρόφος
της Αριζόνας
των Η.Π.Α.***

Το κείμενο στη σελίδα 30, γραμμένο πολλά χρόνια πριν, είναι ένα σύγχρονο μήνυμα των ινδιάνων της Βόρειας Αμερικής προς το σημερινό άνθρωπο. Ας συζητήσουμε για τα χαρακτηριστικά της ζωής των ινδιάνων, τα οποία αντλούμε από το κείμενο αυτό.

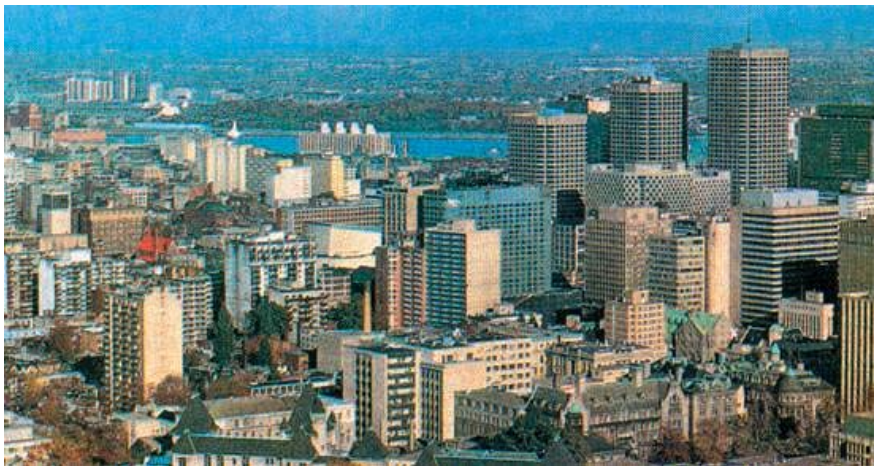
Το 1492 ο μεγάλος εξερευνητής και θαλασσοπόρος Χριστόφορος Κολόμβος, στην προσπάθειά του να φθάσει στις Ινδίες, ανακάλυψε την Αμερική. Επρόκειτο για μία μεγάλη ήπειρο, στην οποία μέχρι τότε κατοικούσαν οι διάφορες φυλές των ινδιάνων. Οι ινδιάνοι της Βόρειας Αμερικής, οι Ινουίτ (Εσκιμώοι), οι Απάτσι, οι Μοϊκανοί, οι Σιου, οι Αζτέκοι και οι Μάγια μαζί με τους ινδιάνους της Νότιας Αμερικής υπολογίζεται ότι ανέρχονταν

στα 30 ή 45 εκατομμύρια την εποχή που οι Ευρωπαίοι ήρθαν στον τόπο τους.

Οι πρώτοι Ευρωπαίοι που έφθασαν στην Αμερική ήταν Άγγλοι, Ιρλανδοί, Γάλλοι και Ισπανοί. Στην αρχή εγκαταστάθηκαν στις παράκτιες περιοχές χωρίς να δείχνουν τάσεις εξόντωσης των ιθαγενών κατοίκων, δηλαδή των Ινδιάνων, των γνωστών και ως ερυθρόδερμων. Στη συνέχεια όμως, όταν γνώρισαν την εύφορη γη και τον ορυκτό πλούτο της περιοχής, εκτόπισαν τους ντόπιους κατοίκους. Αυτοί σήμερα δεν ξεπερνούν τις 450.000, ζουν στα όρια της φτώχειας εξαιτίας της μεγάλης ανεργίας και ο μέσος όρος ζωής τους δεν υπερβαίνει τα 45 χρόνια.

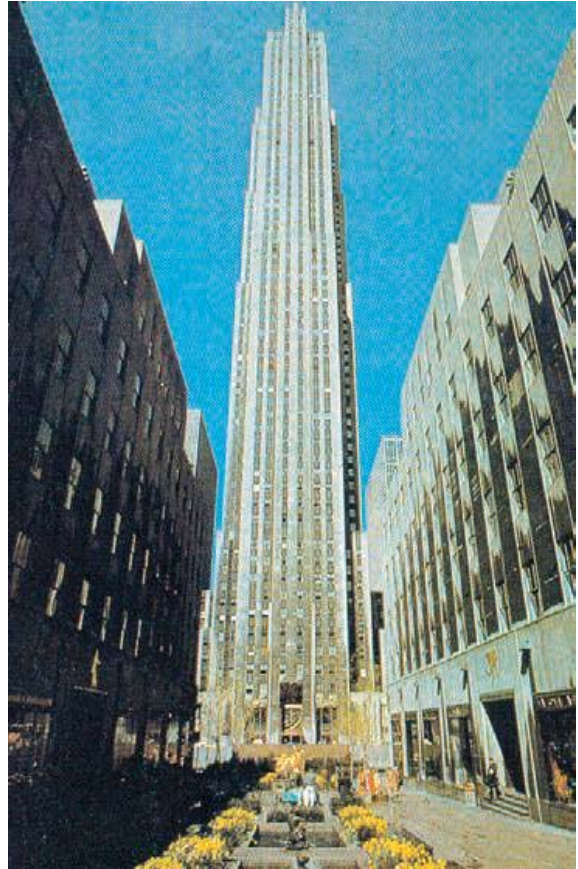
Συζητήστε τον τρόπο αντιμετώπισης των Ινδιάνων από τους Ευρωπαίους αποίκους. Πιστεύετε ότι ήταν σωστός; Κατά τη δική σας άποψη ήταν δυνατή η συμβίωση των Ινδιάνων με τους Ευρωπαίους; Τι οφέλη θα μπορούσε να έχει η ανθρωπότητα από μια τέτοια συμβίωση;

Εικόνα 40.3: Μόντρεαλ, Καναδάς

Οι σημερινοί κάτοικοι του Καναδά και των Ηνωμένων Πολιτειών αποτελούν μια **πολυπολιτισμική κοινωνία**. Με εξαίρεση τους Ινδιάνους και τους Εσκιμώους, όλοι

***Εικόνα 40.4:
Νέα Υόρκη,
Μπρίτις Εμπάιρ
Μπίλντινγκ***

οι υπόλοιποι είναι μετανάστες ή απόγονοι παλαιών αποίκων, οι οποίοι έφεραν από τις πατρίδες τους τις παραδόσεις και τις συνήθειές τους. Στη Βόρεια Αμερική συνυπάρχουν άνθρωποι από όλες τις ανθρώπινες φυλές και από όλα τα θρησκευτικά δόγματα. Επίσημες γλώσσες είναι η αγγλική και η γαλλική στον Καναδά, η αγγλική στις Ηνωμένες Πολιτείες και η ισπανική

**στο Μεξικό και στα περισσότερα
κράτη της Κεντρικής Αμερικής.
Το σύνταγμα του Καναδά και των
Ηνωμένων Πολιτειών κατοχυρώνει
την ισότητα ανάμεσα σε όλους τους
πολίτες, δίνοντας την ευκαιρία στον
καθένα να εργαστεί και να πετύχει
επαγγελματικά και κοινωνικά.**

**Ανάμεσα στους κατοίκους της
Αμερικής ζουν και πολλοί Έλληνες
μετανάστες, οι οποίοι μεγαλορ-
γούν στους επιστημονικούς, τους
επαγγελματικούς και τους κοινωνι-
κούς χώρους. Οι Έλληνες ομογε-
νείς διατηρούν τα ελληνικά ήθη και
έθιμα, τη γλώσσα, τη θρησκεία και
την ελληνική εκπαίδευση δίνοντας
στους απογόνους τους στοιχεία
της ελληνικής κουλτούρας.**

**Ας συζητήσουμε μαζί τις σχέσεις
που πρέπει να αναπτύξουμε με**

τους Έλληνες ομογενείς, ώστε ο Ελληνισμός να αναδεικνύεται σε όλους τους τομείς των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων.

***Εικόνα 40.5:
Το μνημείο της Ανεξαρτησίας
στην Πόλη του Μεξικού***

Γεωγραφικό γλωσσάριο

Πολυπολιτισμική κοινωνία:

η κοινωνία που αποτελείται από ομάδες ανθρώπων με διαφορετική κουλτούρα, την οποία διατηρούν και μεταβιβάζουν στους απογόνους τους

Ομαδική δραστηριότητα (προαιρετική)

Χωριζόμαστε σε τρεις ομάδες και συγκεντρώνουμε πληροφορίες για τους Αζτέκους, τους Μάγια και τους ιθαγενείς κατοίκους της Βόρειας Αμερικής.

Αν θέλεις διάβασε κι αυτό...

***Συνέχεια από το γράμμα
του Σίατλ...***

***...Ένα ξέρουμε, που μπορεί
για μέρα ο λευκός να το ανακα-
λύψει: ο Θεός μας είναι ο ίδιος
Θεός. Μπορεί να θαρρείτε πως
Εκείνος είναι δικός σας, όπως
ζητάτε να γίνει δική σας η γη μας.
Αλλά δεν το δυνόσαστε. Εκείνος
είναι Θεός των ανθρώπων. Και το
έλεός Του μοιρασμένο απαράλλα-
κτα σε ερυθρόδερμους και λευ-***

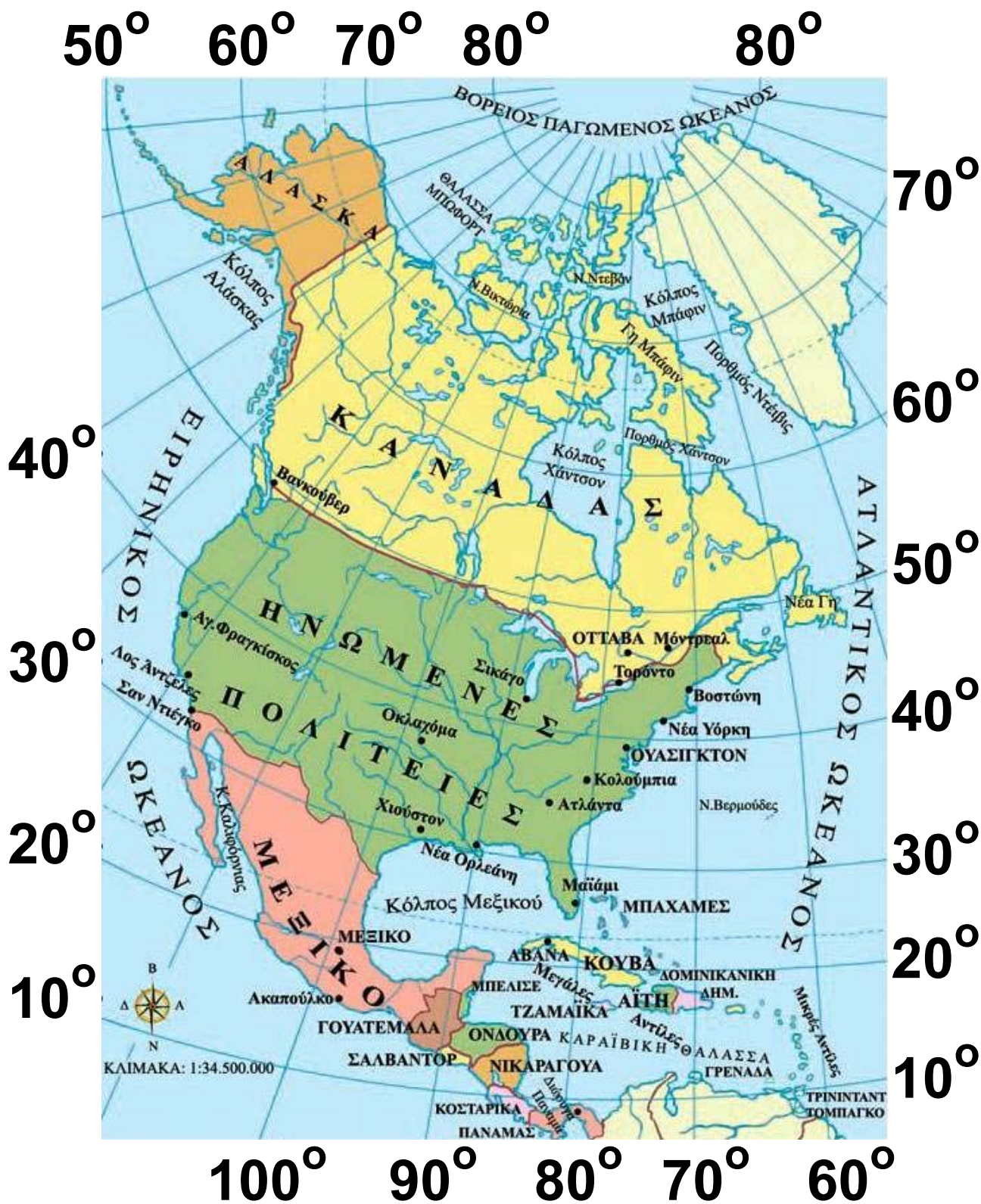
κούς. Αυτή η γη Του είναι ακριβή. Όποιος τη βλάπτει, καταφρονάει το Δημιουργό της. Θα περάσουν οι λευκοί και μπορεί μάλιστα γρηγορότερα από άλλες φυλές. Όταν όλα τα βουβάλια σφαχτούν, όταν όλα τα άγρια αλόγα τα μερέψουν, όταν την ιερή γωνιά του δάσους τη γιομίσει το ανθρώπινο χνώτο και το θέαμα των φουντωμένων λόφων το κηλιδώσουν τα σύρματα του τηλέγραφου με το βουητό τους, τότες πού να βρεις το ρουμάνι; Πού να βρεις τον αϊτό; Και τι σημαίνει να πεις έχε γεια στο φαρί σου και στο κυνήγι; Σημαίνει το τέλος της ζωής και την αρχή του θανάτου...

«Περιβαλλοντικές επιστήμες –
Περιβαλλοντική εκπαίδευση»
Κ. Σκορδούλης – Μ. Σωτηράκου

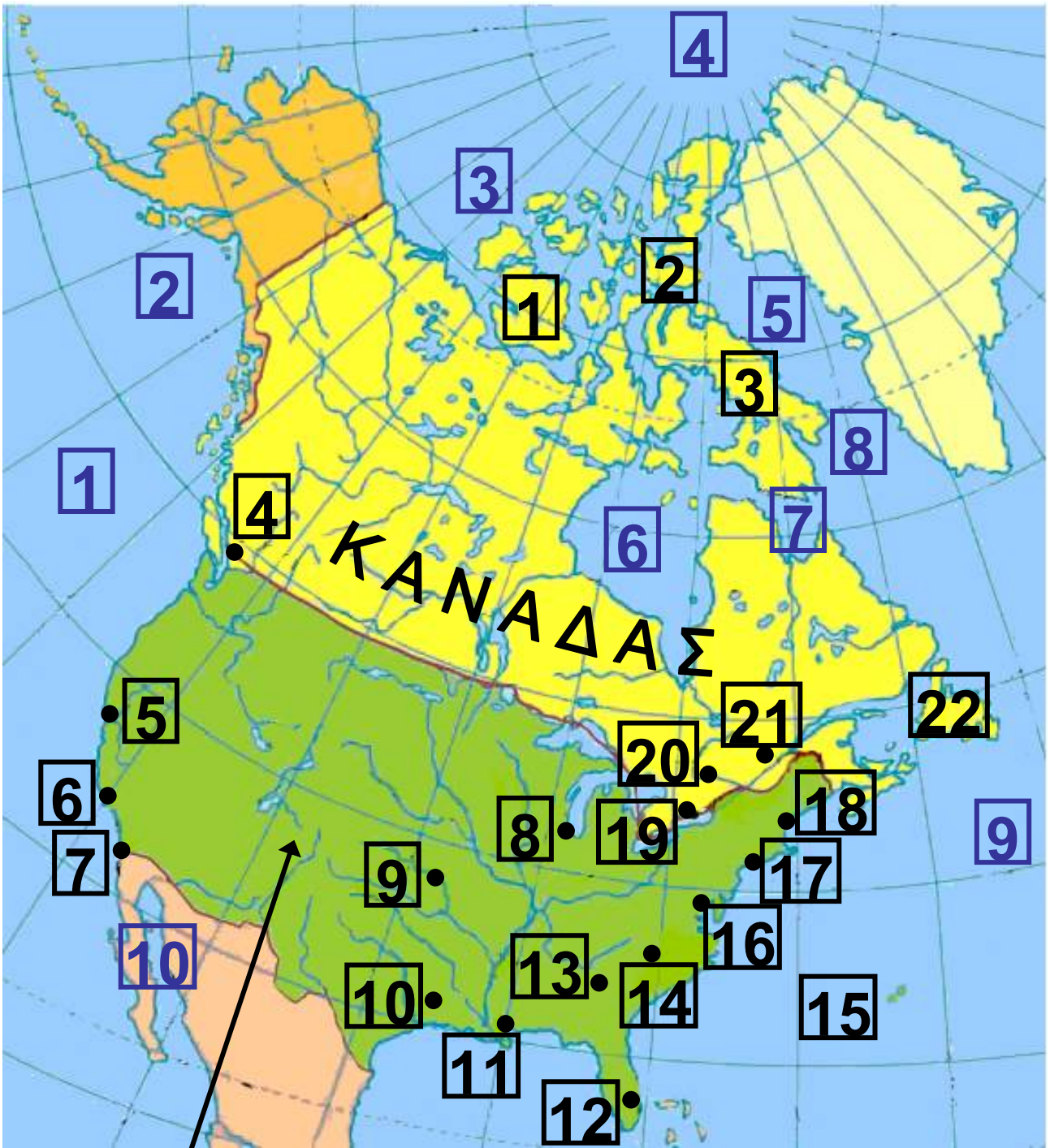
Τα κράτη της Βόρειας Αμερικής

Στο κεφάλαιο αυτό θα μάθετε:

⇒ για τα κράτη και τις μεγαλύτερες πόλεις της Βόρειας Αμερικής

Εικόνα 41.1: Πολιτικός χάρτης της Βόρειας Αμερικής

ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ

**Υπόμνημα του χάρτη
της σελίδας 42**

1	Ν. Βικτώρια
2	Ν. Ντεβάν
3	Γη Μπάφιν
4	Βανκούβερ
5	Αγ. Φραγκίσκος
6	Λος Άντζελες
7	Σαν Ντιέγκο
8	Σικάγο
9	Οκλαχόμα
10	Χιούστον
11	Νέα Ορλεάνη
12	Μαϊάμι
13	Ατλάντα
14	Κολούμπια
15	Ν. Βερμούδες
16	ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ
17	Νέα Υόρκη
18	Βοστώνη

19	Τορόντο
20	ΟΤΤΑΒΑ
21	Μόντρεαλ
22	Νέα Γη
1	ΕΙΡΗΝΙΚΟΣ ΩΚΕΑΝΟΣ
2	Κόλπος Αλάσκας
3	ΘΑΛΑΣΣΑ ΜΠΩΦΟΡΤ
4	ΒΟΡΕΙΟΣ ΠΑΓΩΜΕΝΟΣ ΩΚΕΑΝΟΣ
5	Κόλπος Μπάφιν
6	Κόλπος Χάντσον
7	Πορθμός Χάντσον
8	Πορθμός Ντέιβις
9	ΑΤΛΑΝΤΙΚΟΣ ΩΚΕΑΝΟΣ

Βρείτε στον πολιτικό χάρτη τις πόλεις της Βόρειας Αμερικής, στις οποίες γνωρίζετε ότι έχουν αναπτυχθεί και ελληνικές κοινότητες.

Η Βόρεια Αμερική αποτελείται από τα μεγάλα σε έκταση κράτη του Καναδά, των Ηνωμένων Πολιτειών και του Μεξικού, καθώς και από τα μικρότερα κράτη της Κεντρικής Αμερικής και τα νησιωτικά κράτη της Καραϊβικής Θάλασσας. Ο Καναδάς έχει τη μεγαλύτερη έκταση από όλα τα κράτη της Βόρειας Αμερικής, αλλά ο πληθυσμός του είναι σχετικά μικρός, γιατί είναι αραιοκατοικημένος. Αυτό οφείλεται στις κλιματικές, γεωμορφολογικές και άλλες συνθήκες που επικρατούν στην περιοχή. Το κατοικημένο τμήμα του είναι το 50% του συνολικού

Υπόμνημα του χάρτη της σελίδας 47

1	Μεξικό	11	ΤΖΑΜΑΪΚΑ
2	Ακαπούλκο	12	Μεγάλες Αντίλες
3	ΓΟΥΑΤΕΜΑΛΑ	13	ΑΒΑΝΑ
4	ΜΠΕΛΙΣΕ	14	ΜΠΑΧΑΜΕΣ
5	ΣΑΛΒΑΝΤΟΡ	15	ΑΪΤΗ
6	ΟΝΔΟΥΡΑ	16	ΔΟΜΙΝΙΚΑΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
7	ΝΙΚΑΡΑΓΟΥΑ	17	Μικρές Αντίλες
8	ΚΟΣΤΑΡΙΚΑ	18	ΓΡΕΝΑΔΑ
9	ΠΑΝΑΜΑΣ	1	ΚΑΡΑΒΑΪΚΗ ΘΑΛΑΣΣΑ
10	Διώρυγα Παναμά		

του εδάφους στην κοιλάδα του ποταμού Αγίου Λαυρεντίου και στην περιοχή των Μεγάλων Λιμνών.

Ο Καναδάς παρουσιάζει μεγάλη βιομηχανική και γεωργική ανάπτυξη και θεωρείται μία από τις πιο πλούσιες χώρες του κόσμου.

Η πρωτεύουσα του Καναδά είναι η Οττάβα, ενώ άλλες μεγάλες πόλεις είναι το Μόντρεαλ, το Τορόντο και το Κεμπέκ.

***Εικόνα 41.2:
Το Τορόντο
κτισμένο στις
όχθες της
λίμνης Οντάριο***

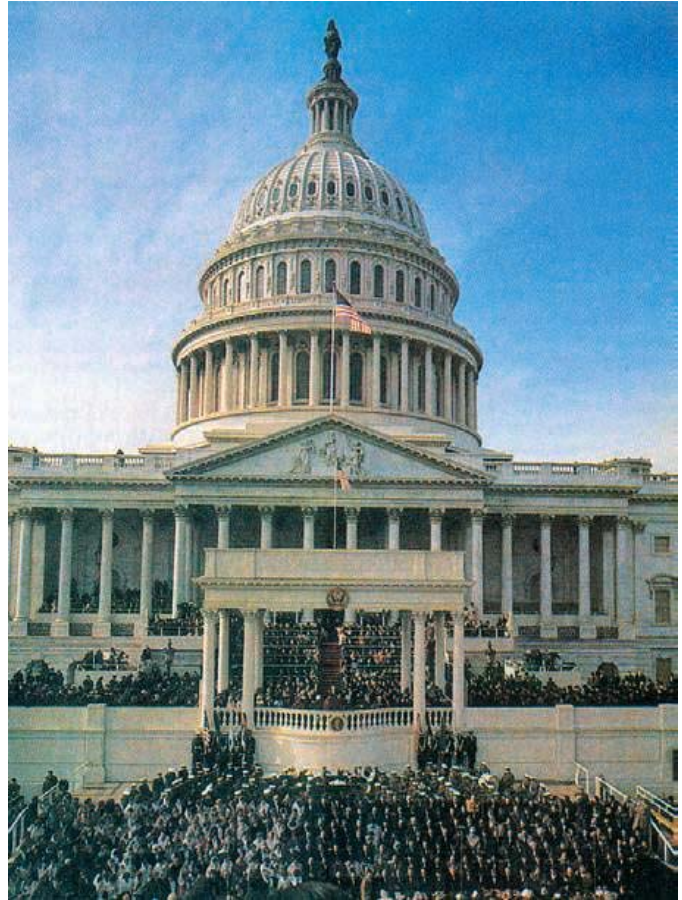

Βρείτε στο χάρτη τις μεγαλύτερες πόλεις του Καναδά. Ποια γεωμορφολογικά στοιχεία πιστεύετε ότι

τις βοήθησαν να αναπτυχθούν οικονομικά; Συζητήστε το ρόλο του υδρογραφικού δικτύου στην ανάπτυξη αυτών των πόλεων.

Το κράτος των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής (Η.Π.Α.) αποτελείται από πενήντα μεγάλες περιοχές, οι οποίες ονομάζονται πολιτείες. Κάθε πολιτεία έχει τη δική της τοπική κυβέρνηση, που είναι υπεύθυνη για όλα τα καθημερινά προβλήματα των κατοίκων. Όλες οι πολιτείες μαζί διαμορφώνουν την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία των Ηνωμένων Πολιτειών, η οποία διοικείται από τον Πρόεδρο και το Κογκρέσο που εκλέγονται απευθείας από τον αμερικανικό λαό. Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία είναι υπεύθυνη κυρίως για θέματα εξωτερικής πολιτικής, την ασφάλ-

λεια, την άμυνα και την οικονομία του κράτους.

***Εικόνα 41.3:
Το Καπιτώλιο
της Ουάσινγκτον***

Ας συζητήσουμε μαζί για τον τρόπο λειτουργίας ενός ομόσπονδου κράτους. Ποια θετικά και ποια αρνητικά στοιχεία στα καθημερινά προβλήματα παρουσιάζει αυτός ο τρόπος διακυβέρνησης;

Πρωτεύουσα των Ηνωμένων Πολιτειών είναι η Ουάσινγκτον, όπου

έχει την έδρα της η ομοσπονδιακή κυβέρνηση. Πολλές μεγαλουπόλεις με εκατομμύρια κατοίκους, υπάρχουν σε όλες τις περιοχές της χώρας.

Βρείτε στο χάρτη τις μεγαλύτερες πόλεις των Η.Π.Α. και ονομάστε τις.

Δύο από τις πολιτείες των Ηνωμένων Πολιτειών, η Αλάσκα και η Χαβάη, βρίσκονται μακριά από την ηπειρωτική χώρα. Ας τις εντοπίσουμε στο χάρτη και ας συζητήσουμε για τα ιδιαίτερα γεωγραφικά στοιχεία τους που παρουσιάζουν τουριστικό ενδιαφέρον.

Το κράτος του Μεξικού βρίσκεται στην Κεντρική Αμερική. Είναι τμήμα μιας χερσονήσου, η οποία συνδέει τη Βόρεια και τη Νότια Αμερική.

Πρόκειται για μία ορεινή και θερμή χώρα με μεγάλη ιστορία. Πολύ πριν από την ανακάλυψη της Αμερικής οι ινδιάνοι του Μεξικού, οι Αζτέκοι και οι Μάγια, είχαν αναπτύξει έναν αξιόλογο πολιτισμό, στοιχεία του οποίου σώζονται σήμερα στο Μεξικό.

Πρωτεύουσα του Μεξικού είναι η πόλη του Μεξικού, μία από τις μεγαλύτερες πόλεις του κόσμου που βρίσκεται σε μεγάλο υψόμετρο. Η περιοχή της Κεντρικής Αμερικής λέγεται και Λατινική Αμερική, επειδή η γλώσσα που ομιλείται από τους κατοίκους των περισσότερων κρατών είναι η ισπανική, που προέρχεται από τη λατινική.

Παρατηρήστε στο χάρτη τη γεωγραφική θέση του Μεξικού και εξηγήστε γιατί το κλίμα του

είναι θερμό. Ποια άλλα χαρακτηριστικά πιστεύετε ότι πρέπει να έχει το κλίμα του Μεξικού;

Ομαδική δραστηριότητα (προαιρετική)

Χωρισμένοι σε ομάδες αναζητούμε πληροφορίες για την οικονομική ανάπτυξη των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής. Τα στοιχεία που θα βρούμε δικαιολογούν το χαρακτηρισμό της ως «υπερδύναμης»;

Αν θέλεις διάβασε κι αυτό...

Η Διώρυγα του Παναμά

Η Διώρυγα του Παναμά σχεδιάστηκε στις αρχές του 20ού αιώνα και δόθηκε στη ναυσιπλοΐα το 1914. Το μήκος της φτάνει τα 81,6 χμ., απόσταση που σε μεγά-

λο ποσοστό είναι σκαμμένη μέσα σε βράχια και εξυπηρετεί τη διέλευση πλοίων κάθε είδους, ακόμη και των γιγάντια ίων σύγχρονων πετρελαιοφόρων.

Το κανάλι αυτό, που διατρέχει την Κεντρική Αμερική, βοήθησε πάρα πολύ τους ναυτικούς, όταν ήθελαν να περάσουν από τον Ατλαντικό Ωκεανό στον Ειρηνικό και αντίθετα. Έκανε πολύ συντομότερες τις διαδρομές ανάμεσα στα λιμάνια της δυτικής και της ανατολικής Αμερικής επιτρέποντας στα πλοία να έχουν πρόσβαση στον Ειρηνικό ωκεανό, χωρίς πλέον να απαιτείται ο περίπλους της Νότιας Αμερικής με όσους κινδύνους αυτό εγκυμονούσε. Η διώρυγα έχει διαδοχικές δεξα-

**μενές που γεμίζουν με νερό
ανεβάζοντας και κατεβάζοντας
τα πλοία σε διαδοχικά επίπεδα,
έως ότου φτάσουν στον ωκεανό.
Όλες οι κατασκευές είναι διπλές,
ώστε να επιτρέπουν την ταυτό-
χρονη διέλευση σκαφών και προς
τις δύο κατευθύνσεις.**

Οι συγγραφείς

Η ταυτότητα της Νότιας Αμερικής

ΝΟΤΙΑ ΑΜΕΡΙΚΗ

Έκταση: 17.760.000 τετρ. χμ.

Πληθυσμός: 423.000.000 κάτοικοι
(2004)

Θέση: Βρίσκεται (περίπου) μεταξύ
 $13^{\circ} 35' \text{B}$ (Βόρειο πλάτος) και
 $55^{\circ} 13' \text{N}$ (Νότιο πλάτος) και
 $82^{\circ} 30' \text{Δ}$ (Δυτικό μήκος) και $34^{\circ} 16' \text{Δ}$
(Δυτικό μήκος). (Περιλαμβάνονται
και τα νησιά)

Οριζόντιος διαμελισμός (κυριότερα
ακτογραφικά στοιχεία)

Ωκεανοί - Θάλασσες: Ειρηνικός
Ωκεανός, Ατλαντικός Ωκεανός
(Καραϊβική Θάλασσα)

Ακρωτήρια: Μπράνκο, Χορν, Σάο
Ρόκε

Χερσόνησοι: Παταγονίας

Κόλποι: Ρίο ντε Λα Πλάτα

Νησιά: Γη του Πυρός

Κατακόρυφος διαμελισμός

(κυριότερα στοιχεία)

Οροσειρές: Άνδεις

Οροπέδια: Βραζιλίας, Γουιάνας

Έρημοι: Ατακάμα, Παταγονίας

Πεδιάδες: Λλιάνος Ορινόκου,

Περιοχή Αμαζονίου, Πάμπας

Παρανά-Ουρουγουάη

Ποταμοί: Αμαζόνιος, Ορινόκος,

Παρανάς, Ουρουγουάης

Λίμνες: Τιτικάκα

Ν. Γκαλαπάγκος

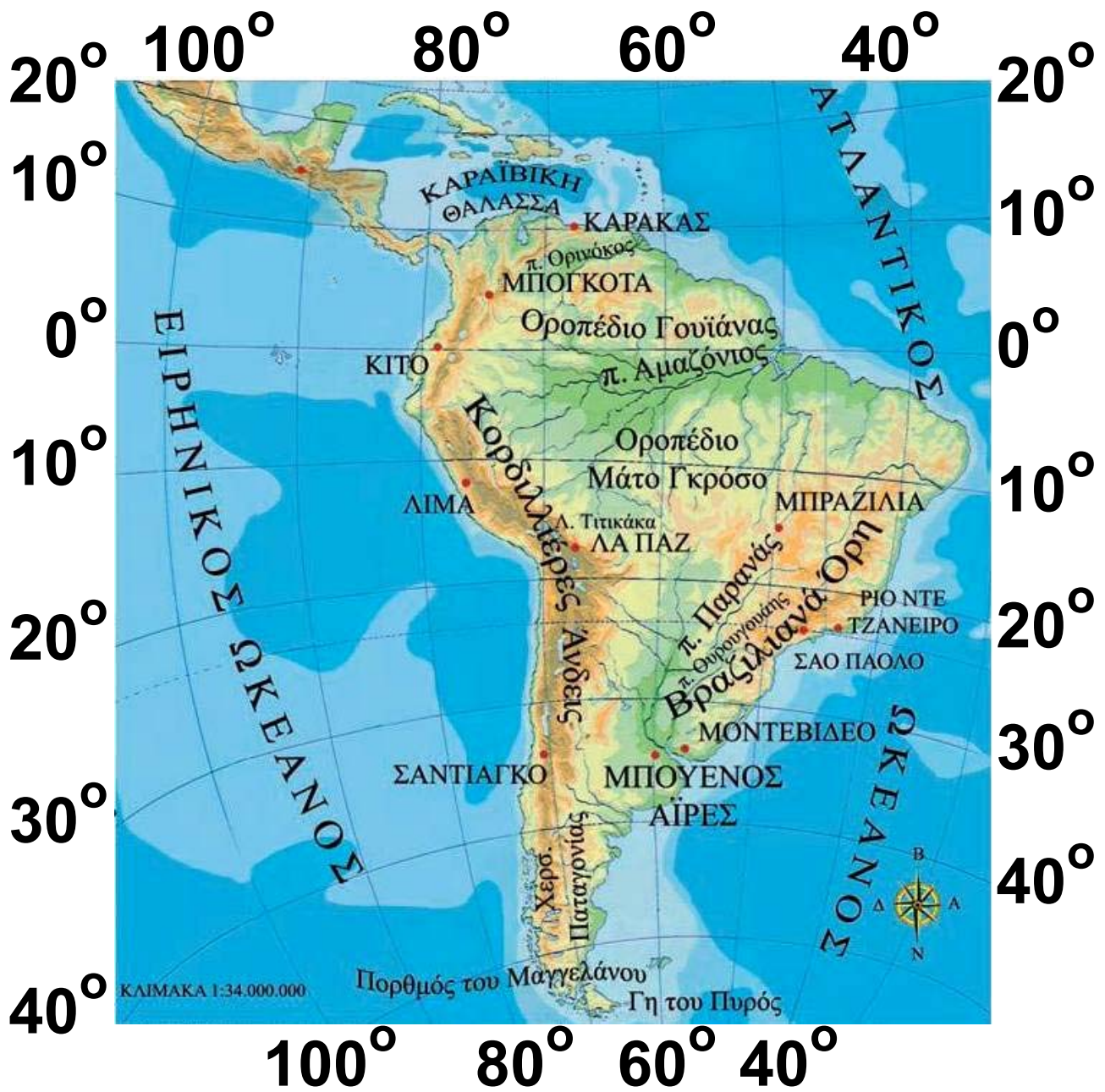
ΙΣΗΜΕΡΙΝΟΣ

Η θέση και το φυσικό περιβάλλον της Νότιας Αμερικής

Στο κεφάλαιο αυτό θα μάθετε:

- ⇒ για τη θέση της Νότιας Αμερικής στο χάρτη**
- ⇒ για τα κυριότερα στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντός της**

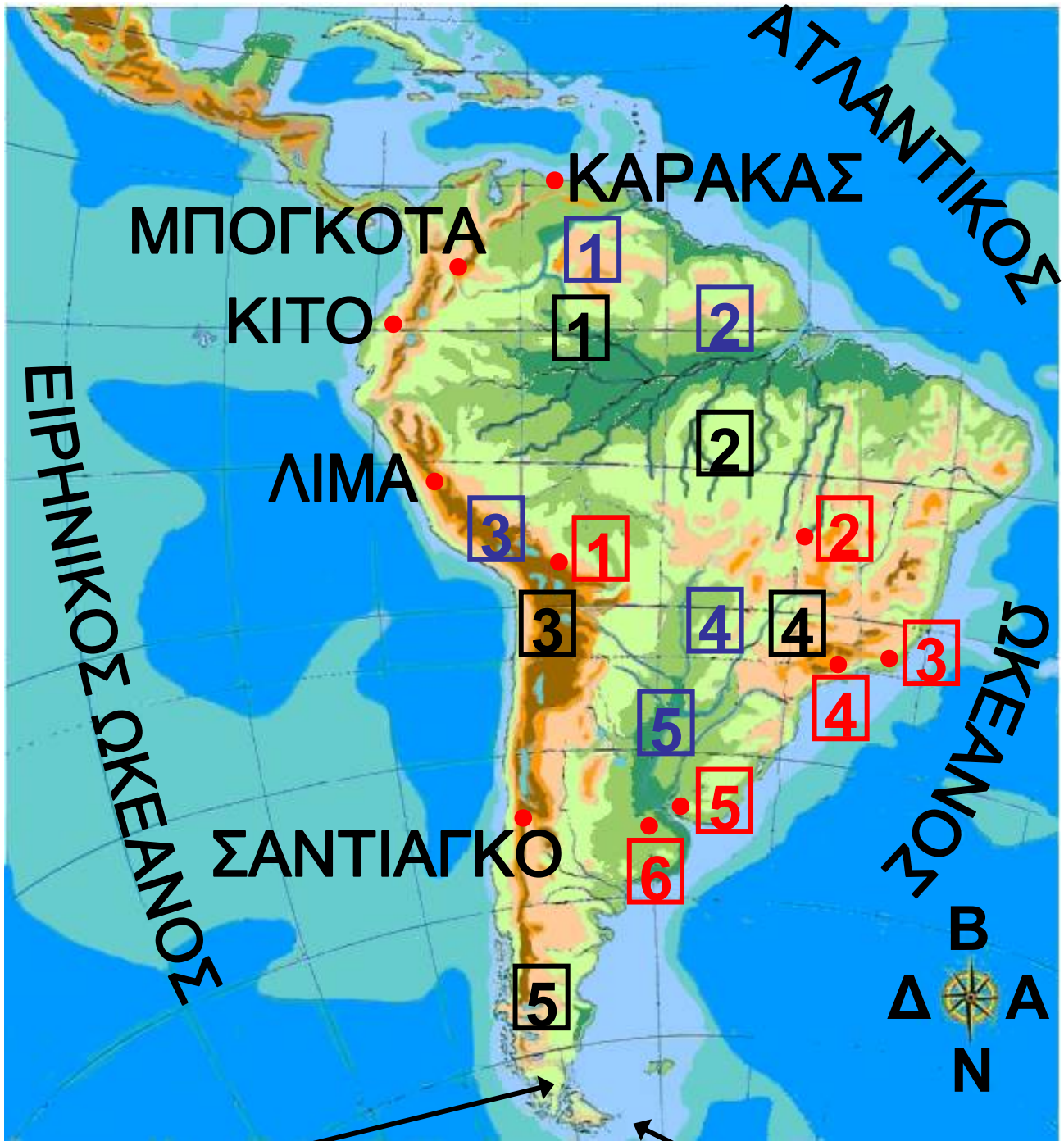
Εικόνα 37.1: Γεωμορφολογικός χάρτης της Νότιας Αμερικής

Παρατηρήστε το γεωμορφολογικό χάρτη της Νότιας Αμερικής και: α) βρείτε σε ποια ημισφαίρια βρίσκεται, β) προσδιορίστε τα χερσαία σύνορα της, γ) ονομάστε τους ωκεανούς που την περιβάλλουν.

Η Νότια Αμερική παρουσιάζει ελάχιστο διαμελισμό ακτών με μικρή εξαίρεση τις ακτές στο νότιο άκρο της. Αντίθετα διαμορφώνουν έντονο κατακόρυφο διαμελισμό η επιβλητική οροσειρά των Άνδεων, το οροπέδιο της Γουιάνας, τα Κεντρικά Υψίπεδα της Βραζιλίας και οι μεγάλες πεδιάδες.

Κοιτώντας τις Άνδεις από μακριά διακρίνουμε στον ορίζοντα τις αιχμηρές κορυφές τους, που μοιάζουν με δόντια πριονιού και γι' αυτό στα βουνά αυτά αποδίδεται ο χαρακτη-

Πορθμός του Μαγγελάνου

Γη του Πυρός

Υπόμνημα του χάρτη
της σελίδας 64

1	Οροπέδιο Γουϊάνας
2	Οροπέδιο Μάτο Γκρόσο
3	Κορδιλλιέρες Άνδεις
4	Βραζιλιανά Όρη
5	Χερσ. Παταγονίας
1	ΛΑ ΠΑΖ
2	ΜΠΡΑΖΙΛΙΑ
3	ΡΙΟ ΝΤΕ ΤΖΑΝΕΙΡΟ
4	ΣΑΟ ΠΑΟΛΟ
5	ΜΟΝΤΕΒΙΔΕΟ
6	ΜΠΟΥΕΝΟΣ ΑΪΡΕΣ
1	π. Ορινόκος
2	π. Αμαζόνιος
3	Λ. Τιτικάκα
4	π. Παρανάς
5	π. Ουρουγουάης

ρισμός «σιέρα». («Σιέρα» στα ισπανικά σημαίνει πριόνι.)

Οι πεδιάδες διαμορφώνονται σε τρία διαφορετικά είδη. Συγκεκριμένα στα βόρεια συναντάμε τα λιάνος (= λιβάδια) του ποταμού Ορινόκου που έχουν ψηλό γρασίδι. Νοτιότερα συναντάμε τα σέλβας (= δάση) του Αμαζονίου και ακόμη πιο νότια τα πάμπας (= ανοιχτός χώρος στην ινδιάνικη γλώσσα) των ποταμών Παρανά και Ουρουγουάη, οι οποίοι, αφού ενώσουν τα νερά τους, εκβάλλουν στον κόλπο «δε Λα Πλάτα». Τα πάμπας έχουν χαμηλό γρασίδι.

Οι πεδιάδες της Αργεντινής στηρίζουν τον κτηνοτροφικό πλούτο της χώρας, αφού στα απέραντα βοσκοτόπια τρέφονται βοοειδή και αιγοπρόβατα. Στις πεδιάδες της Βενεζουέλας παράγονται καφές,

καπνά, ζαχαροκάλαμο, καλαμπόκι, μπανάνες και άλλα προϊόντα, ενώ και η κτηνοτροφία έχει προοπτικές μεγάλης ανάπτυξης.

Βρείτε στο χάρτη το μεγαλύτερο ποταμό της Νότιας Αμερικής και δείξτε τους παραποτάμους του. Το δάσος που αναπτύσσεται γύρω του αποτελεί τον «πνεύμονα της Γης». Μπορείτε να δικαιολογήσετε αυτή τη φράση;

Ας συζητήσουμε μαζί για τα προβλήματα που προκαλεί στον πλανήτη μας η αλόγιστη εκμετάλλευση των δασών της Αμαζονίας.

Εικόνα 42.2:
Ζούγκλα
Αμαζονίου

Εικόνα 42.3: Βοοειδή στα πάμπας της Αργεντινής

Ο Αμαζόνιος έχει μικρότερο μήκος από τον Νείλο, αλλά ο όγκος του νερού που μεταφέρει στη θάλασσα είναι μεγαλύτερος από τον όγκο του νερού που μεταφέρουν ο Νείλος και ο Μισισσιπής μαζί. Λέγεται μάλιστα ότι αυτός μόνος του περιέχει το 20% του γλυκού νερού του πλανήτη. Ο Αμαζόνιος με τους παραποτάμους του δημιουργεί ένα πλωτό δίκτυο 80.000 χιλιομέτρων. Στις εκβολές του σχηματίζεται

ένα τεράστιο «δέλτα», το οποίο περιέχει ολόκληρο νησί, το Μαρέχο, με έκταση όση είναι η έκταση της Δανίας.

Ας βρούμε και άλλους μεγάλους ποταμούς της Ν. Αμερικής και ας εντοπίσουμε τις εκβολές τους. Τι παρατηρούμε για τις εκβολές των ποταμών;

Η οροσειρά των Άνδεων με υψηλότερη κορυφή το όρος Ακονγκάουα (6.959 μ.) είναι ο δεύτερος μεγάλος ορεινός όγκος μετά την οροσειρά των Ιμαλαΐων. Τα οροπέδια της Γουιάνας και το Μάτο Γκρόσο της Βραζιλίας είναι χαρακτηριστικά του εδάφους της Ν. Αμερικής.

Η μόνη αξιόλογη λίμνη είναι η Τιτικάκα, στις όχθες της οποίας άνθισε ο πολιτισμός των Ίνκας.

**Εικόνα 42.4: Λάμα.
Το ζώο των υψιπέδων**

Γνωρίζοντας τη θέση της Ν. Αμερικής και τη μορφολογία του εδάφους ας προσπαθήσουμε μαζί να καθορίσουμε το κλίμα στις διαφορετικές περιοχές.

Η ποικιλία στο ανάγλυφο και οι κλιματικές διαφορές καθορίζουν τη χλωρίδα και την πανίδα της περιοχής. Ψηλά στις Άνδεις με την περιορισμένη βλάστηση το ζώο των υψιπέδων λίγα ζώα μπορούν να επιβιώσουν. Στα μεγάλα παραποτάμια δάση όμως, με το μεγάλο ύψος βροχοπτώσεων, όπου η βλάστηση γιγαντώνεται, ζουν χιλιάδες φυτοφάγα και σαρκοφάγα ζώα,

έντομα, ερπετά, αραχνοειδή, ψάρια και πτηνά σε πολυάριθμα είδη.

Γεωγραφικό γλωσσάριο

Λιάνος: Λιβάδια του ποταμού Ορινόκου που έχουν ψηλό γρασίδι

Πάμπας: Λιβάδια στην περιοχή των ποταμών Παρανά και Ουρουγουάη με χαμηλό γρασίδι

Σέλβας: δάση του Αμαζονίου

Υψίπεδα: πεδινές περιοχές σε μεγάλο υψόμετρο

Ομαδική δραστηριότητα (προαιρετική)

Χωριζόμαστε σε δύο ερευνητικές ομάδες. Η πρώτη ομάδα θα «εξερευνήσει» τις Άνδεις και θα καταγράψει τη χλωρίδα και την πανίδα στα δια-

φορετικά ύψη της οροσειράς.
(Θα ψάξουμε να βρούμε και λάμα.)
Η δεύτερη ομάδα θα «εξερευνήσει»
το δάσος του Αμαζονίου και θα κα-
ταγράψει φυτά που αναπτύσσονται
και ζώα που κυριαρχούν στη
ζούγκλα.

Αν θέλεις διάβασε κι αυτό...

Το δάσος της Αμαζονίας

***Το σημαντικότερο δάσος του
πλανήτη μας κινδυνεύει να χαθεί.
Οι άνθρωποι για τον πολιτισμό,
την τεχνολογία και την ανάπτυξη
αποψιλώνουν καθημερινά με
μηχανήματα τμήμα του δάσους
ίσο με 50 περίπου στρέμματα.
Αν δεν δώσουμε σημασία στο
γεγονός αυτό και συντελεστεί η
καταστροφή, τότε θα αλλάξει το***

κλίμα ολόκληρης της Γης, αφού ένα σημαντικό ποσό οξυγόνου παράγεται εδώ με τη διαδικασία της φωτοσύνθεσης. Θα διαταραχθεί η τροφική αλυσίδα, αφού θα χαθούν πολλά είδη ζώων και φυτών. Επίσης θα χαθούν άπειρες φυσικές ουσίες χρήσιμες στη φαρμακοβιομηχανία και στη χημική βιομηχανία.

Οι συγγραφείς

Οι κάτοικοι και τα κράτη της Νότιας Αμερικής

Στο κεφάλαιο αυτό θα μάθετε:

**⇒ για τους κατοίκους
της Νότιας Αμερικής και
τα προβλήματα που αντιμε-
τωπίζουν**

**⇒ για τα κράτη και τις
σπουδαιότερες πόλεις
της Νότιας Αμερικής**

Οι κάτοικοι

Εικόνα 43.1:
Χρυσό ειδώλιο
από τον πολιτισμό των Ίνκας

Εικόνα 43.2:
Ινδιάνοι του
Περού στη γιορτή του Ήλιου

Εικόνα 43.3:
Στρατηγός Μπολιβάρ

Οι κάτοικοι της Νότιας Αμερικής κατάγονται κυρίως από τέσσερις φυλετικές ομάδες: Η πρώτη ομάδα

είναι των Ινδιάνων, οι οποίοι κατοικούσαν στην περιοχή πριν από την ανακάλυψη της ηπείρου. Η δεύτερη ομάδα είναι οι Ίβηρες (Ισπανοί και Πορτογάλοι), που ήλθαν ως κατακτητές. Η τρίτη ομάδα είναι οι Αφρικανοί, τους οποίους έφεραν οι άποικοι σαν σκλάβους και η τέταρτη ομάδα είναι εκείνη των Ευρωπαίων, οι οποίοι κατοίκησαν στην Ν. Αμερική μετά την ανεξαρτησία των χωρών της. Ο σημερινός πληθυσμός προέρχεται από την επιμιξία των φυλών αυτών. Έχει συνδυάσει τα διαφορετικά πολιτιστικά στοιχεία, τα ήθη, τα έθιμα και τις συμπεριφορές και έχει διαμορφώσει πλέον το δικό του πολιτισμό.

Θυμηθείτε από την Ιστορία τα ταξίδια των μεγάλων εξερευνητών. Ποιοι ήταν εκείνοι που έφθα-

σαν στη Νότια Αμερική; Γιατί οι ομάδες των αυτόχθονων ινδιάνων αφομοιώθηκαν από τους Ευρωπαίους;

Η Νότια Αμερική λέγεται και Λατινική Αμερική, επειδή τα ισπανικά και τα πορτογαλικά, οι γλώσσες των πληθυσμών που την κατοίκησαν, προέρχονται από τα λατινικά.

Οι άποικοι Ευρωπαίοι εκμεταλλεύτηκαν το πλούσιο υπέδαφος και εμπορεύτηκαν τα τροπικά προϊόντα της Λατινικής Αμερικής με σκοπό τη δική τους οικονομική ανάπτυξη. Αυτό υπήρξε μία από τις βασικές αιτίες της καθυστέρησης της ηπείρου στον οικονομικό τομέα. Άλλες αιτίες ήταν τα δικτατορικά καθεστώτα, που αφαιρούσαν κάθε ελευθερία των ανθρώπων και η μεγάλη διάρκεια των επαναστα-

τικών κινημάτων για την ανεξαρτησία. Επίσης σημαντικό λόγο καθυστέρησης της ανάπτυξης σήμερα αποτελεί και η μεγάλη αύξηση του πληθυσμού. Οι αγρότες εγκαταλείπουν την ύπαιθρο και συνωστίζονται στις μεγάλες πόλεις, όπου μη βρίσκοντας εργασία και κατοικία ζουν κάτω από συνθήκες μεγάλης φτώχειας.

Ας αναζητήσουμε μαζί τρόπους, με τους οποίους η ανθρωπότητα θα βοηθήσει ουσιαστικά τους κατοίκους της Νότιας Αμερικής, ώστε να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά το πρόβλημα της μεγάλης φτώχειας.

Τα κράτη

Βρείτε στο χάρτη της τάξης τα κράτη της Νότιας Αμερικής και ονομάστε την πρωτεύουσα κάθε

κράτους. Ποια από τα κράτη αυτά ωφελούνται από τη ροή του Αμαζονίου;

***Εικόνα 43.4:
Κοινοβούλιο
του Μοντεβίδεο,
Ουρουγουάη***

***Εικόνα 43.5:
Ρίο ντε
Τζανέιρο,
Βραζιλία***

Κατά τον 19ο αιώνα, μετά τη Γαλλική Επανάσταση και τη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, άρχισαν να ξεσπούν στα εδάφη της Νότιας Αμερικής επαναστάσεις για την απελευθέρωση των ντόπιων κατοίκων από τους αποικιοκράτες Ισπανούς. Σύμβολο του αγώνα για

την ανεξαρτησία των βόρειων περιοχών ήταν ο Σιμόν Μπολιβάρ, αξιωματούχος γνωστός ως απελευθερωτής.

Βρείτε πολιτιστικά στοιχεία της Νότιας Αμερικής που είναι γνωστά σε ολόκληρο τον κόσμο. Ποιο θρυλικό όνομα του αθλητικού χώρου έρχεται από τη Νότια Αμερική;

Στα ανεξάρτητα πλέον κράτη της Νότιας Αμερικής άρχισε να βελτιώνεται η παραγωγική ικανότητα του πρωτογενούς τομέα και να δημιουργούνται υποδομές. Κατάσκευάστηκαν σύγχρονα λιμάνια, σιδηρόδρομοι, αεροδρόμια, δρόμοι και άλλα έργα. Άρχισαν επίσης να αναπτύσσονται τράπεζες και ασφαλιστικές εταιρείες. Σήμερα οι μεγάλες πόλεις, όπως είναι

η Μπραζιλία, το Σάο Πάολο, το Ρίο ντε Τζανέιρο, το Μπουένος Άιρες, το Καράκας και το Σαντιάγκο αναπτύσσονται οικονομικά με ταχύτατους ρυθμούς.

Ένα από τα πλέον ανεπτυγμένα κράτη της Νότιας Αμερικής είναι η Βραζιλία, της οποίας η γεωργία, η κτηνοτροφία και βιομηχανία βρίσκονται σε αρκετά υψηλό επίπεδο. Ακολουθεί η Αργεντινή, η οποία κατέχει μία από τις πρώτες θέσεις στον κόσμο ως προς την παραγωγή κρεάτων. Η Βενεζουέλα ανήκει επίσης στα ανεπτυγμένα κράτη της Νότιας Αμερικής, καθώς σε αυτή υπάρχουν μεγάλα κοιτάσματα πετρελαίου που εξάγεται σε όλες τις χώρες του κόσμου. Μάλιστα στην περιοχή της λιμνοθάλασσας του Μαρακάϊμπο λειτουργούν πολλά διυλιστήρια. Η Κολομβία βρί-

σκεται ανάμεσα στις πρώτες χώρες παραγωγής καφέ παγκοσμίως. Ακολουθούν η Χιλή με τα πλούσια κοιτάσματα σιδήρου και χαλκού και το Περού με τα πολλά ορυχεία χρυσού, αργύρου, χαλκού, μολύβδου και σπάνιων μετάλλων.

Εικόνα 43.6: Πύργοι γεώτρησης πετρελαίου στη λιμνοθάλασσα Μαρακαΐμπο

Εικόνα 43.7: Βραζιλία, καλλιεργητές ζαχαροκάλαμου

Εικόνα 43.8: Σάο Πάολο, συγκομιδή καφέ

Ας συζητήσουμε τους λόγους, για τους οποίους πολλά από τα κράτη της Νότιας Αμερικής μαστίζονται από τη φτώχεια. Τι προτείνουμε να αλλάξει, για να μπορέσουν να αναπτυχθούν και αυτά;

Ομαδική δραστηριότητα ***(προαιρετική)***

Ας χωριστούμε σε δυο ομάδες με σκοπό να συγκεντρώσουμε πληροφορίες σχετικά με τον πολιτισμό που ανέπτυξαν οι Ίνκας και οι Τσιμού.

Αν θέλεις διάβασε κι αυτό...

Σύγχρονα προβλήματα

Η κατάσταση στη Νότια Αμερική παρά το μεγάλο φυσικό πλούτο της είναι τραγική. Ο υπερ-

πληθυσμός, η πείνα, η ανεργία, οι επιδημίες πλήττουν πολλά από τα κράτη. Το τραγικότερο, όμως, όλων είναι οι εκατοντάδες χιλιάδες άστεγα παιδιά που ζουν χωρίς οικογένεια. Αυτά τα παιδιά συνήθως κοιμούνται στους δρόμους ή στους υπονόμους των μεγάλων πόλεων και πολλές φορές προβαίνουν σε εγκληματικές ενέργειες για να επιβιώσουν. Στον 21ο αιώνα, τον αιώνα της Γενετικής και της Βιοτεχνολογίας, πολλά εκατομμύρια παιδιά σε όλον τον κόσμο πεθαίνουν από την πείνα και τις αρρώστιες.

Επίσης από τα σημαντικότερα προβλήματα είναι κι εκείνο της παραγωγής και εμπορίας κοκαΐνης, που αποτελεί μάστιγα

της εποχής, αφού στέλνει στο θάνατο χιλιάδες ανθρώπων, νέων τις περισσότερες φορές.

Οι συγγραφείς

Η ταυτότητα της Ωκεανίας

ΩΚΕΑΝΙΑ

Έκταση: 8.652.000 τετρ. χμ.

Πληθυσμός: 32.000.000 κάτοικοι
(2004)

Θέση: Βρίσκεται μεταξύ 113° Α
(Ανατολικό μήκος) και 122° Δ
(Δυτικό μήκος) και 22° Β (Βόρειο
πλάτος) και 55° Ν (Νότιο πλάτος).
(Περιλαμβάνονται και τα νησιά)

Οριζόντιος διαμελισμός (κυριότερα
ακτογραφικά στοιχεία)

Ωκεανοί - Θάλασσες: Ειρηνικός
Ωκεανός (Θάλασσα Κοραλλίων,
Τασμανίας), Ινδικός Ωκεανός

Ακρωτήρια: Νορθ Ουέστ,
Νατουραλίστ

Χερσόνησοι: της Υόρκης

Κόλποι: Καρπεντάριας, Μεγάλος
Αυστραλιανός Κόλπος

Νησιωτικά συμπλέγματα, Νησιά:

Νέα Ζηλανδία, Τασμανία,

Πολυνησία, Μελανησία, Μικρονησία

Κατακόρυφος διαμελισμός

(κυριότερα στοιχεία)

Οροσειρές, όρη: Αυστραλιανές

Άλπεις, Μακ Ντόνελ, Χάμερσλυ

Οροπέδια: Βραζιλίας, Γουιάνας

Έρημοι: Μεγάλη Αμμώδης Έρημος,

Γκίμπσον, Βικτώρια

Πεδιάδες: Μάρει & Ντάρλινγκ

Ποταμοί: Μάρει, Ντάρλινγκ

Λίμνες: Έιρ, Τόρρενς

Υπόμνημα του χάρτη της σελίδας 89

1	ΠΑΠΟΥΑ ΝΕΑ ΓΟΥΪΝΕΑ	9	ΔΥΤ. ΣΑΜΟΑ
2	Ν. ΣΟΛΟΜΩΝΤΑ	10	ΑΜΕΡ. ΣΑΜΟΑ
3	ΦΙΤΖΙ	11	ΓΑΛΛΙΚΗ ΠΟΛΥΝΗΣΙΑ
4	Σίδνεϋ	1	ΘΑΛΑΣΣΑ ΣΟΥΝΔΗΣ
5	ΚΑΜΠΕΡΑ	2	ΘΑΛΑΣΣΑ ΤΙΜΟΡ
6	Μελβούρνη	3	ΘΑΛΑΣΣΑ ΚΟΡΑΛΛΙΩΝ
7	ΟΥΕΛΙΓΚΤΟΝ	4	ΘΑΛΑΣΣΑ ΤΑΣΜΑΝ
8	ΤΟΓΚΑ		

Η θέση και το φυσικό περιβάλλον της Ωκεανίας

Στο κεφάλαιο αυτό θα μάθετε:

⇒ για τη θέση της Ωκεανίας στον παγκόσμιο χάρτη

⇒ για τα κυριότερα στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος της Ωκεανίας

Υπόμνημα του χάρτη της σελίδας 93

1	ΠΑΠΟΥΑ ΝΕΑ ΓΟΥΪΝΕΑ
2	Φίτζι
3	Νέα Καληδονία
1	Θάλασσα Τιμόρ
2	Θάλασσα Κοραλλιών

Μέγα Κοραλλιογενές Φράγμα

Υπόμνημα του χάρτη της σελίδας 95

1	Μεγάλη Αμμώδης Έρημος	1	Αδελαΐδα
2	Έρημος Γκίμπσον	2	Μελβούρνη
3	Μεγάλη Έρημος Βικτώρια	3	Καμπέρα
1	Λ. Τόρρενς	4	Σίδνεϋ
2	π. Ντάρλινγκ	5	Ουέλιγκτον

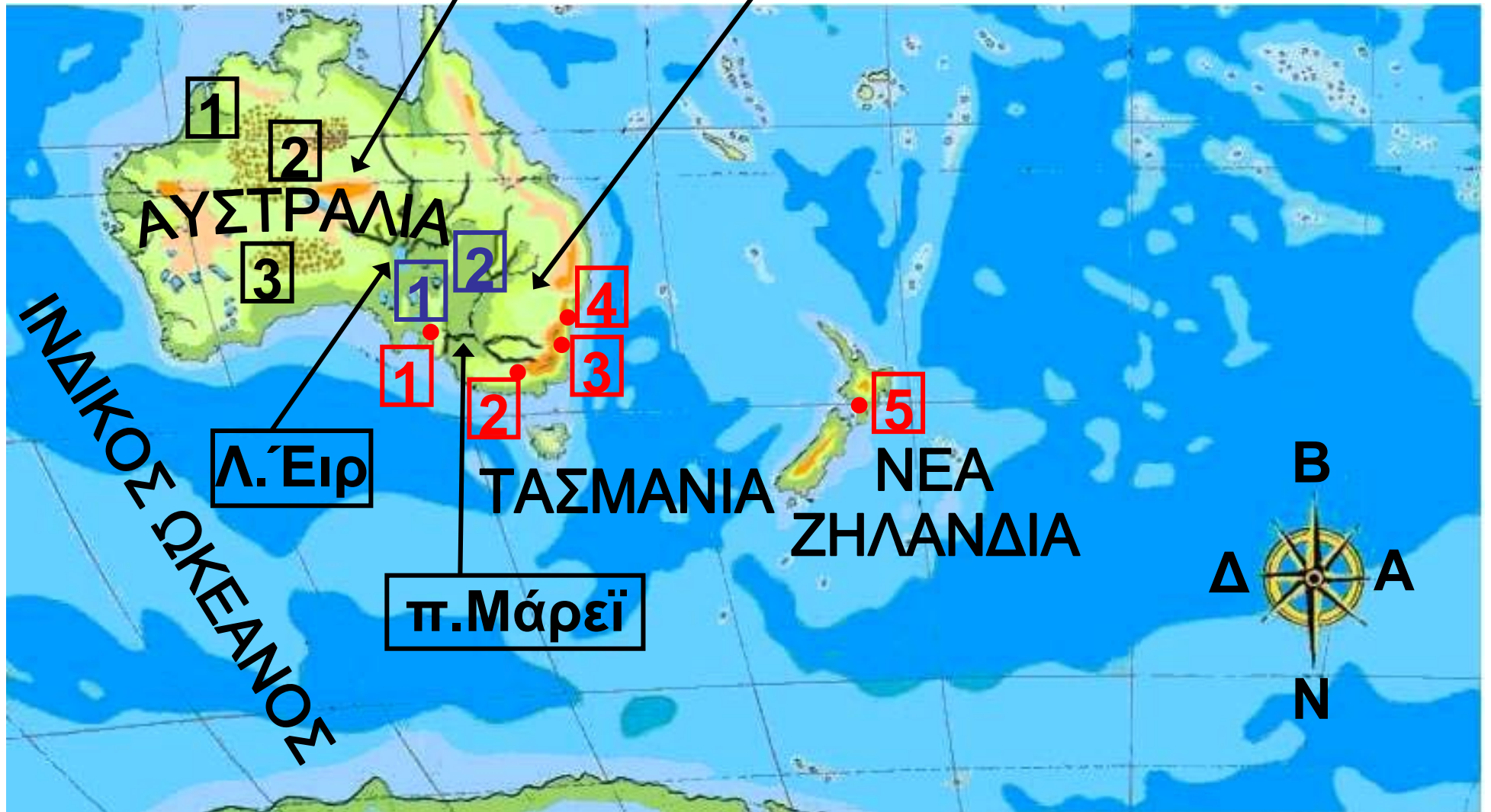
Εντοπίστε στον παγκόσμιο χάρτη της τάξης σας την Ωκεανία και τα μεγαλύτερα νησιά της.

Ο Άγγλος θαλασσοπόρος Κουκ έφθασε το 1770 στην Αυστραλία και την ανακήρυξε βρετανική αποικία.

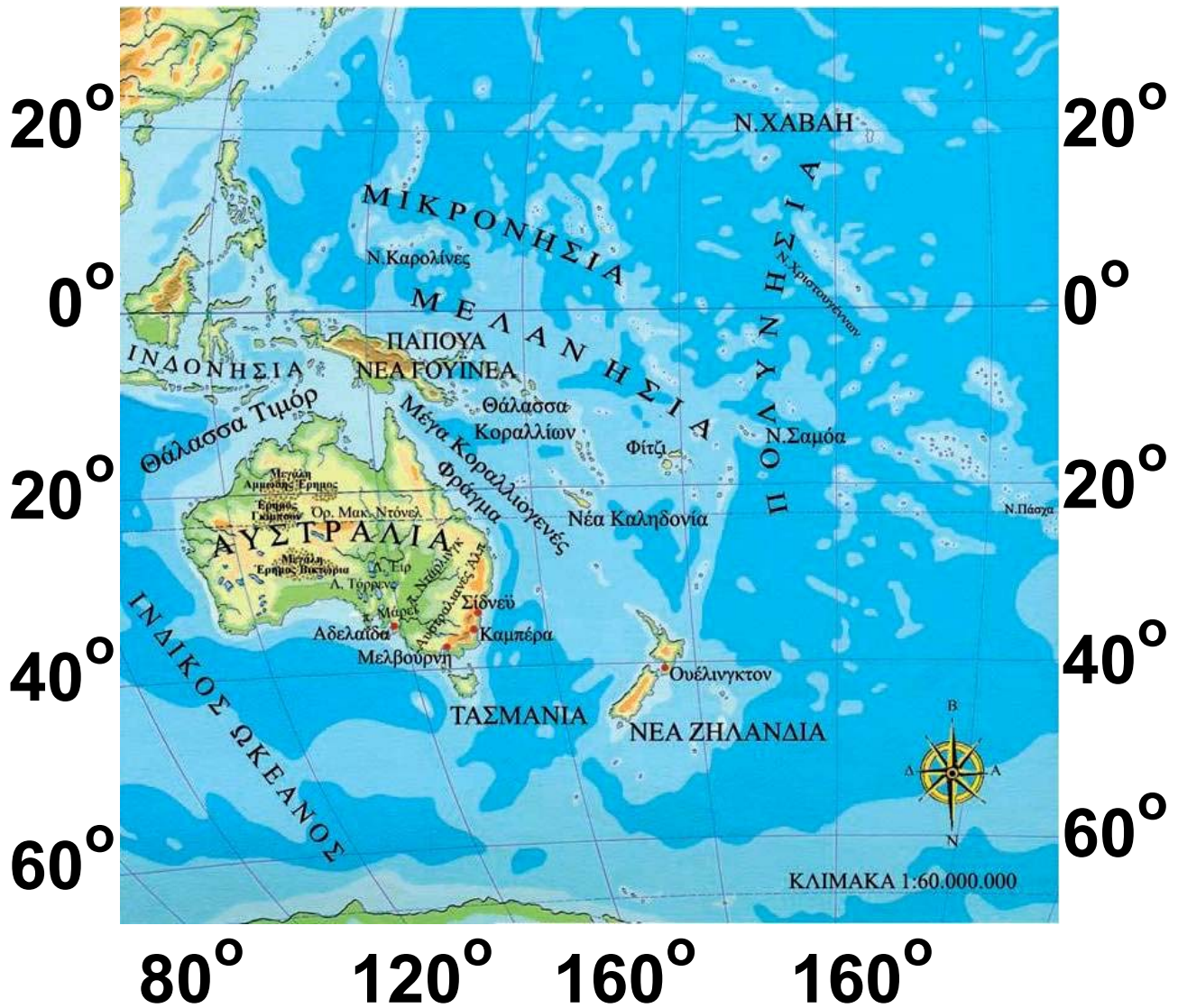
Χαράξτε στο χάρτη τη διαδρομή του και συζητήστε τις δυσκολίες που νομίζετε πως συνάντησε.

Ορ. Μακ. Ντόνελ

Αυστραλιανές Άλπεις

120° 140° 160° 180° 160° 140°

Εικόνα 44.1: Γεωμορφολογικός χάρτης της Ωκεανίας

Η Ωκεανία θεωρείται η πέμπτη ήπειρος του πλανήτη μας. Εκτείνεται σχεδόν σε όλο τον Ειρηνικό Ωκεανό και περιλαμβάνει έξι νησιωτικές ενότητες. Αυτές είναι οι εξής:

- 1. Ενότητα Αυστραλίας – Τασμανίας**
- 2. Ενότητα της Νέας Γουινέας**
- 3. Ενότητα της Νέας Ζηλανδίας**
- 4. Ενότητα των νήσων της Πολυνησίας**
- 5. Ενότητα των νήσων της Μικρονησίας**
- 6. Ενότητα των νήσων της Μελανησίας**

Το μεγαλύτερο νησί της Ωκεανίας και ολόκληρου του πλανήτη είναι η Αυστραλία. Η Αυστραλία λόγω του μεγέθους της θεωρείται έδαφος ηπειρωτικό. Αποτελείται από πεδινές

εκτάσεις, που διακόπτονται από χαμηλού ύψους **υβώματα**. Στην Ανατολική Αυστραλία εκτείνεται η Μεγάλη Διαχωριστική Οροσειρά (Αυστραλιανές Άλπεις), της οποίας η υψηλότερη κορυφή είναι μόλις 2.230 μέτρα. Στο κέντρο της αυστραλιανής γης και ανάμεσα στα μικρά όρη απλώνονται ερημικές εκτάσεις, όπως είναι η Μεγάλη Αμμώδης Έρημος, η έρημος Βικτώρια και άλλες μικρότερες, που καλύπτουν σχεδόν το 1/3 της έκτασής της.

Ας εξετάσουμε μαζί το υδρογραφικό δίκτυο της Αυστραλίας. Το ποτάμιο σύστημά της αποτελείται κυρίως από τους ποταμούς Μάρει και Ντάρλινγκ. Ας μελετήσουμε το ρόλο του ανάγλυφου της Αυστραλίας στη δημιουργία αυτού του ποτάμιου συστήματος.

***Εικόνα 44.2:
Παλάου,
Μικρονησία***

***Εικόνα 44.3:
Άγωνα έκταση
στο εσωτερικό
της Αυστραλίας***

Σε όλα σχεδόν τα νησιά της Ωκεανίας παρουσιάζονται έντονες βροχοπτώσεις, οι οποίες οφείλονται στους μουσώνες που πνέουν στην περιοχή. Αντίθετα στην Αυστραλία η συνολική βροχόπτωση είναι τόσο χαμηλή, ώστε θεωρείται η πιο ξηρή ήπειρος του πλανήτη μας.

**Εικόνα 44.4:
Δάσος στη Χαβάη**

Ας συζητήσουμε μαζί το θετικό και τον αρνητικό ρόλο των μουσώνων στη ζωή των κατοίκων της Ωκεανίας.

Το κλίμα της Ωκεανίας παρουσιάζει μεγάλες διαφορές από περιοχή σε περιοχή και αυτό οφείλεται στο ανάγλυφο και στο γεωγραφικό πλάτος της. Οι βόρειες περιοχές που βρίσκονται στον Ισημερινό είναι θερμές, ενώ οι υπόλοιπες ακτές της Αυστραλίας έχουν κλίμα εύκρατο. Στο εσωτερικό της

Αυστραλίας το κλίμα είναι ηπειρωτικό με σπάνιες βροχές. Αντίθετα, η Νέα Ζηλανδία χαρακτηρίζεται από ωκεάνιο υγρό κλίμα χωρίς μεγάλες εποχικές μεταβολές στη θερμοκρασία.

Στις ακτές της Αυστραλίας αναπτύσσονται σχεδόν όλες οι φυτικές διαπλάσεις ανάλογα πάντα με τις διαθέσιμες ποσότητες νερού.

Όπως έχουμε μάθει, ανάλογα με τα είδη των φυτών μιας περιοχής αναπτύσσονται και τα είδη των ζώων που ζουν σε αυτήν. Ας συζητήσουμε για την ποικιλία της πανίδας που θα συναντήσουμε στις περιοχές της Ωκεανίας.

Εικόνα 44.5:
Το κοάλα

Εικόνα 44.6:
**Βλαστάρι καρύ-
δας, Μικρονησία**

Εικόνα 44.6: Το καγκουρό

Γεωγραφικό γλωσσάριο

Μουσώνες: ισχυροί περιοδικοί άνεμοι που σχηματίζονται στους ωκεανούς και κοντά στις ηπείρους

Ύβωμα: τοποθεσία με σχετικά χαμηλό υψόμετρο

Ομαδική δραστηριότητα (προαιρετική)

Ας χωριστούμε σε δύο ομάδες. Η πρώτη ομάδα θα φέρει πληροφορίες για τα ταξίδια του Τζέιμς Κουκ στα νησιά της Ωκεανίας. Η δεύτερη ομάδα θα συγκεντρώσει πληροφορίες για τα κοραλλιογενή νησιά.

Αν θέλεις διάβασε κι αυτό...

Τα ζώα της Αυστραλίας

Μερικά από τα ζώα της Αυστραλίας είναι ενδημικά και μοναδικά στην περιοχή αυτή της Γης. Ένα τέτοιο ζώο είναι το καγκουρό, που μπορεί να φθάσει στο ύψος του ανθρώπου και

να τρέχει με πολύ μεγάλη ταχύτητα. Το θηλυκό φέρει στην κοιλιά του το μάρσιπο, ένα σάκο, στον οποίο μεταφέρεται το νεογέννητο και τελειοποιείται η ανάπτυξή του.

Άλλο ενδημικό ζώο είναι το κοάλα, ένα βραδυκίνητο φυτοφάγο, που αγαπά να βρίσκεται στα κλαδιά των ευκαλύπτων.

Από τα 700 περίπου είδη πουλιών τα πιο παράξενα είναι το «πουλί που γελά» και το εμού, ένα μεγάλου μεγέθους πτηνό που δεν πετά και μοιάζει με τη στρουθοκάμηλο της Αφρικής.

Οι συγγραφείς

Τα κράτη και οι κάτοικοι της Ωκεανίας

ΣΤΟ ΚΕΦΆΛΑΙΟ ΑΥΤΌ ΘΑ ΜΆΘΕΤΕ:

⇒ για τα κράτη της Ωκεανίας και τις πρωτεύουσές τους

⇒ για τους κατοίκους της Ωκεανίας

Υπόμνημα του χάρτη της σελίδας 107

1	ΠΑΠΟΥΑ – ΝΕΑ ΓΟΥΪΝΕΑ	9	ΔΥΤ. ΣΑΜΟΑ
2	Ν. ΣΟΛΟΜΩΝΤΑ	10	ΑΜΕΡ. ΣΑΜΟΑ
3	ΦΙΤΖΙ	11	ΓΑΛΛΙΚΗ ΠΟΛΥΝΗΣΙΑ
4	Σίδνεϋ	1	ΘΑΛΑΣΣΑ ΣΟΥΝΔΗΣ
5	ΚΑΜΠΕΡΑ	2	ΘΑΛΑΣΣΑ ΤΙΜΟΡ
6	Μελβούρνη	3	ΘΑΛΑΣΣΑ ΚΟΡΑΛΛΙΩΝ
7	ΟΥΕΛΙΓΚΤΟΝ	4	ΘΑΛΑΣΣΑ ΤΑΣΜΑΝ
8	ΤΟΓΚΑ		

Ονόμασε τα μεγάλα κράτη της Ωκεανίας και την πρωτεύουσα κάθε κράτους.

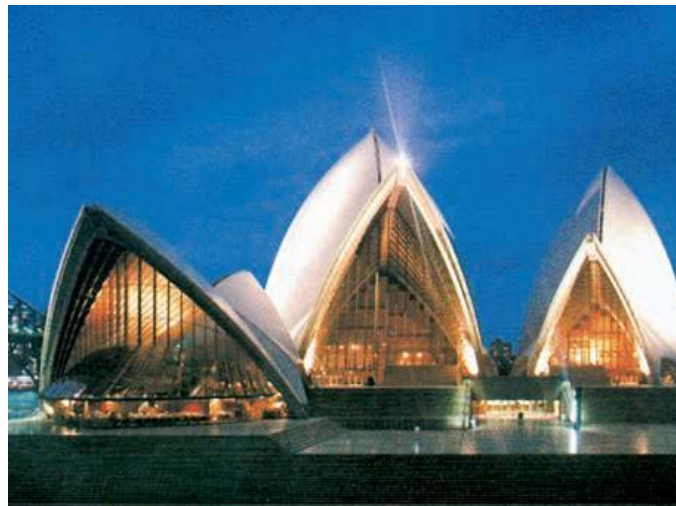
Εκτός από τα μεγάλα κράτη της Ωκεανίας συναντάμε και τρεις μεγάλες ομάδες νησιών, την Πολύνησία, τη Μελανησία και τη Μικρονησία. Στις ομάδες αυτές περιλαμβάνονται μικρά νησιά, που αποτελούν εξαρτώμενα εδάφη των Η.Π.Α., της Γαλλίας, της Ολλανδίας, του Ηνωμένου Βασιλείου, της Αυστραλίας και της Νέας Ζηλανδίας.

Η Αυστραλία ως κράτος δημιουργήθηκε πριν από περίπου 200 χρόνια. Απέκτησε την ανεξαρτησία της από τους Βρετανούς στις αρχές του 20ού αιώνα και είναι μία από τις πιο ανεπτυγμένες οικονομικά χώρες του κόσμου. Το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού έχει συγκεντρωθεί στις νοτιοανατολικές ακτές της, όπου η μορφολογία του εδάφους και το κλίμα ευνοούν τις ανθρώπι-

νες δραστηριότητες. Εκεί παρουσιάζεται το σύγχρονο πρόσωπο της χώρας με όλα τα επιτεύγματα της επιστήμης και του τεχνολογικού πολιτισμού.

Συζητήστε πώς κατόρθωσε η Αυστραλία να αναπτυχθεί τόσο πολύ, ενώ ανεξαρτητοποιήθηκε από τη Μ. Βρετανία μόλις στις αρχές του προηγούμενου αιώνα.

***Εικόνα 45.2:
Η όπερα του Σίδνεϋ***

**Εικόνα 45.3:
Καλύβες ιθαγενών στα Φίτζι
της Μελανησίας**

Ανάλογη οικονομική ευρωστία παρουσιάζει και η Νέα Ζηλανδία, η οποία πραγματοποιεί μεγάλες εξαγωγές κρέατος σχεδόν σε όλο τον κόσμο και έχει εξασφαλίσει αξιόλογο επίπεδο ζωής για τους κατοίκους της.

Ας συζητήσουμε για τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στο κλίμα της Νέας Ζηλανδίας και τον ανεπτυγμένο κτηνοτροφικό τομέα που παρουσιάζει η περιοχή.

Η Νέα Γουινέα, ενώ διαθέτει πλούσιο υπέδαφος (πετρέλαιο,

χαλκό, νικέλιο, πολύτιμα μέταλλα κ.ά.), αδυνατεί να το αξιοποιήσει. Το κράτος της Παπούα-Νέας Γουινέας έχει δυνατότητες ανάπτυξης, ενώ αντίθετα πολλές περιοχές της Πολυνησίας, της Μελανησίας και της Μικρονησίας, που διατηρούν τον παραδοσιακό τρόπο ζωής, βρίσκονται σε χαμηλό βιοτικό επίπεδο. Το μικρό μέγεθος αυτών των νησιών και η έλλειψη πλουτοπαραγωγικών πηγών είναι οι παράγοντες που εξηγούν την εξάρτηση αυτών των περιοχών από μεγάλες οικονομικές δυνάμεις.

Οι κάτοικοι

Οι ιθαγενείς κάτοικοι της Αυστραλίας ήταν οι Αβορίγινες, που ζούσαν ως τροφосуλλέκτες. Οι Βρετανοί χρησιμοποίησαν τα εδάφη της σαν τόπο εξορίας, αλλά

αργότερα άρχισαν να τα κατοικούν ως μετανάστες και άλλοι Ευρωπαίοι. Η άφιξη των Ευρωπαίων προξένησε αφανισμό των ιθαγενών λαών της Αυστραλίας. Οι άποικοι καταπάτησαν τα εδάφη τους, εκμεταλλεύτηκαν τους φυσικούς πόρους, ενώ παράλληλα εξεδίωξαν τους ιθαγενείς από τους χώρους διαμονής και λατρείας τους. Πολλοί ιθαγενείς σκοτώθηκαν, άλλοι κατέφυγαν στα δάση κι άλλοι παρέμειναν στις αποικίες, όπου «εκπολιτίζονταν» από τις ιεραποστολές.

Ο σημερινός πληθυσμός της Αυστραλίας αποτελείται κυρίως από ανθρώπους αγγλικής καταγωγής. Επίσης αγγλικής καταγωγής είναι και οι περισσότεροι κάτοικοι της Νέας Ζηλανδίας. Οι Πολυνήσιοι, οι Μελανήσιοι και οι Μικρονήσιοι

προέρχονται από επιμιξίες της κίτρινης και της μαύρης φυλής και έχουν τα δικά τους πολιτιστικά στοιχεία.

Έχετε ακούσει ότι στην Αυστραλία ζουν πάρα πολλοί Έλληνες μετανάστες. Οι περισσότεροι κατοικούν κυρίως στο Σίδνεϋ και στη Μελβούρνη. Σκεφτείτε και συζητήστε για το ρόλο που διαδραματίζουν οι συμπατριώτες μας στην οικονομία της χώρας, στην οποία ζουν.

*Εικόνα 45.4:
Αβορίγινες*

Ας συζητήσουμε τώρα μαζί για την επίδραση που δέχονται τα πολι-

τιστικά στοιχεία (ήθη, έθιμα, μουσική, μαγειρική κ.ά.) από τη συμβίωση των λαών.

Στα νησιά της Ωκεανίας κατοικούν ιθαγενείς λαοί, οι οποίοι ασχολούνται με την καλλιέργεια της γης, το κυνήγι το ψάρεμα, την εξόρυξη ορυκτών και τον τουρισμό.

Ομαδική δραστηριότητα (προαιρετική)

Ας χωριστούμε σε τρεις ομάδες. Η πρώτη ομάδα θα φέρει πολιτιστικά στοιχεία για τους Παπούα. Η δεύτερη ομάδα θα αναζητήσει πληροφορίες σχετικές με τη ζωή των ιθαγενών στα νησιά Φίτζι της Μελανησίας. Η τρίτη ομάδα θα συγκεντρώσει πληροφορίες για τη ζωή των Μαορί, οι οποίοι ζουν στη Νέα Ζηλανδία.

Αν θέλεις διάβασε κι αυτό...

Αποικία-τόπος σωφρονισμού

Βρισκόμαστε σε μια εποχή που η Αγγλία αντιμετωπίζει σοβαρό πρόβλημα από το μεγάλο αριθμό καταδίκων, οι οποίοι δεν χωρούν πια στις αγγλικές φυλακές. Τον Ιανουάριο του 1788 μεταφέρονται 717 κατάδικοι και εγκαθίστανται στο Σίδνεϋ, που ονομάστηκε έτσι προς τιμήν του λόρδου Σίδνεϋ. Ιδρύεται εκεί ο πρώτος οικισμός, αφού έχουν εγκατασταθεί και 210 άνδρες και αξιωματικοί των πεζοναυτών. Τα φορτία κατάδικων συνεχίζονται και εδραιώνεται πλέον η αποικία της Νέας Νότιας Ουαλίας, όπως ονομάζεται.

Εκτός από τους κατάδικους έρχονται κι ελεύθεροι άποικοι, καθώς επίσης και κατάδικοι που τους δόθηκε χάρη κι ελευθερώθηκαν. Αυτοί αγωνίζονται, ώστε να σταματήσει η μεταφορά καταδίκων και η Αυστραλία να πάψει πλέον να είναι τόπος σωφρονισμού.

Το 1840 παύουν να αποστέλλονται κατάδικοι και αρχίζει η πορεία προς την αυτοδιοίκηση της αποικίας.

Οι συγγραφείς

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Δ΄ Ενότητα: Οι ήπειροι

ΒΟΡΕΙΑ ΑΜΕΡΙΚΗ: Η ταυτότητα της Βόρειας Αμερικής	8
Η θέση και το φυσικό περιβάλλον της Βόρειας Αμερικής.....	16
Οι κάτοικοι της Βόρειας Αμερικής.....	30
Τα κράτη της Βόρειας Αμερικής...	40
ΝΟΤΙΑ ΑΜΕΡΙΚΗ: Η ταυτότητα της Νότιας Αμερικής.....	56
Η θέση και το φυσικό περιβάλλον της Νότιας Αμερικής.....	61
Οι κάτοικοι και τα κράτη της Νότιας Αμερικής	74
ΩΚΕΑΝΙΑ: Η ταυτότητα της Ωκεανίας.....	86

***Η θέση και το φυσικό
περιβάλλον της Ωκεανίας..... 91
Τα κράτη και οι κάτοικοι
της Ωκεανίας..... 105***

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α').

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού / ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.